

MEIE AODRUS

PÄRNU

Nr. 1.

1938

UENU PÄRNUMAA KESKKORRALDUSE VALJAANNE

Sindi Tekstiilvabrikute Ühisus

KALEVI käitise

(asut. 1832 a.)

ja

**PUUVILLARIIDE
VIIMISTLEMISE**
käitise

(asut. 1919 a.)

KAUBAD,

muustrilised mantli- ja palituriided mitmesugustes värvides ja varjundites, ülikonna- ja kleidiriided mitmesugustes põhiloonides, kirjukoetud puuvillased, kunstsiidi ja siidiriided, tekid, suurrätid, eesti rahvarõivad jne.

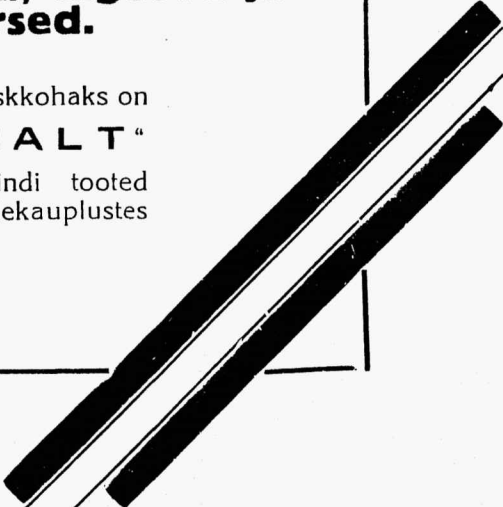
on

**moodsad, nägusad, tugevad ja
hinnaväärsed.**

S u u r m ü ü g i keskkohaks on

„**KREENBALT**“

Väikemüügil on Sindi tooted kõigis paremais riidekauplustes üle maa.

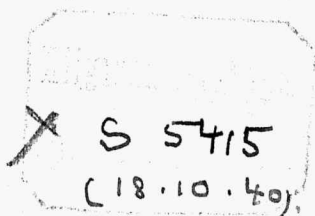
MEIE NOORUS

Toimetuse:

ERVIN LAARMAN, ERNST TAMMSOO

ja

ANTON TEKKO

0
~~Sf 4541~~

PÄRNU

Nr. 1

1938

ÜENÜ PÄRNUMAA KESKKORRALDUSE VÄLJAANNE

Saateks.

ÜENÜ Pärnumaa osakondade ümber on koondunud tuhandeid noori ja keskpõlve tegelasi, kelledest paljud on juba ligi paar aastakümnet seisnud valvel oma organisatsiooni heakäekäigu eest. Need esimesed pioneerid teavad vahest ka kõige paremini jutustada, milliseid raskusi neil on tulnud kanda oma kodukoha kultuurilise arengu edasiviimisel ja ÜENÜ rohkete õilisaadete teostamisel.

Agaga ka nooremad osakonnad ja nende tegelased on sageli pidanud taluma etteveerevaid raskusi ja nendega võitlusse astuma oma tegevuse kaitseks.

Vaatamata kõigile takistustele, on noored siiski jõudnud edasi, ligemale oma eesmärkidele. ÜENÜ-lasi pole kohutanud ükski raskus. Nende isamaaliselt häälestatud mentaliteet, nende raudne ja visa tahe ning vastutustunne mitmepalgeliste kultuuriliste ülesannete täitmisel, on annud neile jõudu lakkamatuiks pingutusiks.

Kogunedes nüüd oma esimestele suvipäevadele looduslikult kaunisse Karksi, tahavad ÜENÜ Pärnumaa noored esmakordselt demonstreerida oma töösaavutusi ka laiemale rahvahulkadele. Agaga mitte ainult töösaavutuste demonstratsiooniks ei peaks kujunema käesolevad suvipäevad, neil peaks olema ka sügavam mõte.

Me rahvustunne on sageli veel nõrk ja paindumatu. Tihti me kõneleme küll ilusaid sõnu, teostame väliselt ka mitmesuguseid rahvuslikke aktsioone, agaga hing see on aheldatud ükskõiksusse.

Laseme siis vähemalt käesolevail pidupäevil oma hinge vabaks tarretusist ja tunneme end ühise, suure ning lahkkelideta perena.

Selle kõige heaks kordaminekuks kaasa parimad soovid ÜENÜ Pärnumaa Keskkorralduselt.

E. Laarman,

ÜENÜ Pärnumaa Keskkorralduse esimees.

Suvipäeviks.

K. ARRO.

Paistab kaugele varemete tipp
üle Karksi mägede.
Lehvib võimsalt üenü-lastelipp
läbi loodusvägede
mõllu, läbi äikese.

Läbi suvise päikese
tulnud hulgana kokku noored
ulatavad üksteisele käe,
heites enesest valskuse koore,
tungivad juure õiguse, tõe.

Üheskoos nad elust läbi
sammuvad vaimse arengu teed,
heites kõrvale vaenu, rädi,
voolavad kindlalt nende veed
lõpp-punkti — kultuurse kodusse.

ÜENÜ Pärnumaa noored!

Tulete 9. ja 10. juulil s. a. kokku, et ühiselt pidada ja kaasa elada kauneid ja rõõmsaid suvipäevi. See kokkutulek toimub Karksis -- kodumaa nurgas, mida väga hästi teatakse mitte üksi Pärnumaal, vaid ka teistes kodumaa nurkades, sest Karksi on enesest ikka kõnelenud ja kõnema pannud oma põlise ja julge elukäiguga. Tekkinud raskustest on alati peatselt jagu saadud. Soovin, et ka teid noori seekordselgi kokkutulekul seoks ja ühendaks sama elujulge vaim. Eriti soovin aga, et teil kokkutulles seisaksid helgelt silmade ees äsja meie pealinnas toimunud võimsad suurpidustused XI üldlaulupeo, võidupüha vabaõhu etenduse, kaitseliidu suurparaadi ja võimlemis-rahvatantsu pidustuste näol, mida kaasa tegema ja kaasa elama olid tulnud ettearvamatult suured rahvahulgad. See oli hiigeldemonstratsioon meie rahva vaimujõust, mis õnnestus ütle mata hästi nii ettekannete, korralduse ja korra kui ka rahva kindla distsipliini poolest, saades väga hea hinnangu ja kiituse osaliseks nii kodumaalasilt eesotsas riigijuhtidega, kui ka rohke väliskülaliste pere poolt. Väsimatut rühkimist ja visadust nõudva argipäevatöö kõrval on meie rahval jätkunud kiitluses huvi, tahet ja jõudu — kasutada vabaid silmapilke intensiivseks vaimutööks ja see on meid jõudsalt edasi viinud.

Edu aga kohustab. ÜENÜ Pärnumaa noored!

Mõistke ja tundke kõike seda täie hingesügavusega ka oma suvipäevadel, süvenedes teadmisse, et suudate saada ja olla isade töö väärikaiks edasikandjais ainult

ARTUR KELLER,
Majandusministri abi,
ÜENÜ Keskuhatuse esimees.

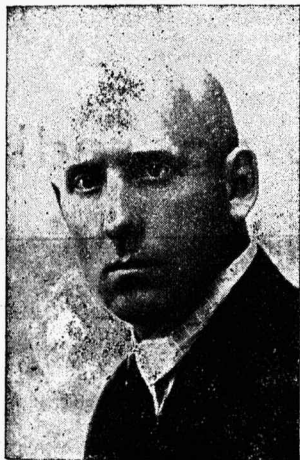
siis, kui olete hingelt ja vaimult suured, rahvustundelt kokku hoidvad ja isamaa armastuselt kustumatult tulised ning ohrivalmid.

Toodud mõtete nimel soovin teie suvipäevadele kõigiti head ja kaunist kordaminekut ning läkitan tegelastele ja osavõtjatele parimaid noorsoolikke tervitusi.

Tallinnas, juulikuul 1938.

A. Keller
Majandusministri abi,
ÜENÜ Keskuhatuse esimees.

ÜENÜ Pärnumaa suvipäevadeks!

AUG. MEIKOP,
ÜENÜ Keskjuhatause peasekretär.

Oma esimeste suvipäevade kogumispai-
gaks on ÜENÜ Pärnumaa noored valinud
Karksi ümbruse. Siin asub Pärnumaa ja
vist küll ka kogu Lõuna-Eesti kaunimaid
maastikke. Vist on Pärnumaa üenü-lased
vaistlikult asunud viljelema igivanu tradit-

sioone, sest kindlasti on siin ilusates mä-
gedes ka meie muistsed esivanemad oma
suvised ilod ilutsenud, leelod leelutanud
ja mängud mänginud.

Siin tunneme ilutsemiste keskel ka tö-
sisemaid hääli. Tunneme tugevaid mine-
viku tuuletõmbeid, varjude ja vaimude
kõnelusi. Siin on kannatatud kannatusi ja
sooritatud suuri tegusid. Siin on võõraste
võimumeeste võimusümbolid varemeteks
varisenud ja tänapäeva noorus ammutab
nendest mineviku mälestustest endale ene-
sekindlust ja jõudu uuteks üritusteks ja
igapäevase elu kangelastegudeks.

Pärnumaa on meile annud häid rahva-
juhte, kes meid on ühendanud rahvuster-
vikuks võitluses olemasolu eest. Pärnumaa
on meile annud palju teadlikke põllumehi,
kes elu viivad edasi edu tähe all. Aidaku
need igapäevase raske töö vahelduseks
korraldatud suvipäevad kaasa, et näidatud
suunas edasi sammudes suudaksime siin
vaimu värskendada ja eneseteadvust tõsta.
Selleks tahtmist, jõudu ja õnne!

Aug. Meikop,
ÜENÜ Keskjuhatause peasekretär.

Jkka edasi. . .

ÜENÜ Pärnumaa noorsugu ja kodu-
maa ilusamaid maakohti — Karksi — on
lähenemas täiel purjel oma suvipäevadele
— Pärnumaa noorte suvipäevadele.

Esmakordselt kogunevad ÜENÜ Pärnu-
maa noorsoolased 9. ja 10. juulil ühiseks
pereks oma suurürituse läbiviimiseks. Aida-
ku need päevad kõigiti kaasa meie arvu-
kate osakondade tegevuse mitmekesista-
misele ja tiivustamisele; kujunegu need
päevad tutvumis- ja meeleolupäevadeks ja
andku igale osavõtjale julgust ning tahet
ka edaspidistele aegadele kaasa töötada
Eesti ühiskondliku kodu sisustamisel.

Pärnumaa osakondade juhid, eesotsas
ÜENÜ Pärnumaa Keskkorraldusega, on
aidanud tänuvärselt kaasa Pärnumaa
noorpere organiseerimisel ja tegevusse ra-
kendamisel.

Teie — ÜENÜ Pärnu juhid — olete
näidanud eeskujulikku üksmeelt ja tööindu
oma suvipäevade ettevalmistustöös. Ra-
huldus- ja uhkustundega lahkun Pärnu-

OSKAR UUDEKÜLL,
ÜENÜ Keskjuhatause üldinstruktor.

maa noorsoolaste keskelt ja loodan teid
ikka ja jälle kohata samas vaimus ja
meeleolus — selleks jõudu ja õnne!

Osk. Uudeküll,
üldinstruktor.

Milliseid sihte taotleb ÜENÜ Pärnumaa Keskkorraldus.

ERVIN LAARMAN.

Meie omariigi loomise algaastail algas ka pidevam noorte organiseerimine mitmel-pärgeliste kutse- ja kultuurorganisatsioonide ümber. Suurimaks ja võimsamaks noorte koondiseks hakkas kujunema ÜENÜ, kuhu koondusid peamiselt need noored, kes ihkasiid avaramat ja mitmekülgsemat isetegevust. ÜENÜ oma rohkearvuliste ja eriliimeliste tegevusharudega pakkus selleks soodsaid võimalusi.

Nüüd, mil ÜENÜ juba järgneval aastal pühitseb oma 20. sünnipäeva, on ta kujunenud Eestis esimeseks suurimaks noorte kultuurkoondiseks, mitte ainult oma tohutu osakondade arvuga ega ka kümnetesse tuhandetesse küündivate liikmete hulgaga, vaid ka oma rohke ja intensiivse tegevusega kõigil mõeldavil kultuurialadel.

ÜENÜ Keskjuhatus, kes algusest kuni tänapäevani on olnud tolle suure ja keeruka „mehhanismi“ käimapanijaks ning juhtijaks, on teinud siin ennastsalgavat ja kaugele ulatuvat tähtsusega tööd. Et aga säärase suure aparaadi käsitlemine, nagu seda on ÜENÜ, nõuab süstemaatilist korraldamist ka tööviisides, on leitud vajalikuks Keskkorralduste ellukutsumine. Keskkorraldusi on loodud maakonna piires, aga on ka sääraseid Keskkorraldusi, mis haaravad kahte ja enamgi maakonda.

Keskkorralduste sihid ja ülesanded on enam-vähem analoogilised kõigis maakondades.

ÜENÜ Pärnumaa Keskkorraldus kutsuti ellu möödunud aasta sügisel. Seega kuulub ta nooremate Keskkorralduste hulka, kelle tegevusväli seisab alles ees.

ÜENÜ Pärnumaa Keskkorralduse ülesanne on olla abiks Keskjuhatusel, tema vastutusrikkas töös Pärnumaa noorte organiseerimisel. ÜENÜ osakondade arv Pärnumaal ulatub momendil 18-le. See arv ei ole aga kaugeltki küllaldane, et lugeda Pärnumaad organiseerituks.

Siin seisab Pärnumaa Keskkorraldusel ees tükk tüsedat tööd uute osakondade loomise näol ja selle töö tahab Keskkorraldus järjekindlalt läbi viia ligemate aas-

ERVIN LAARMAN,
ÜENÜ Pärnumaa Keskkorralduse esimees.

tate kestel. Keskkorralduse ülesannete hulka kuulub ka osakondade vaheline sidepidamine ja nooremate osakondade toetamine nii moraalselt kui aineliselt, võimaluste piires.

Kui teha kokkuvõtet ÜENÜ Pärnumaa osakondade tegevusest, siis näeme, et enamikus neis on tegevus arenenud tõusu suunas.

Ilmeks puuduseks osakondade tegevuses on osutunud aga nähe, et nad on jäänud isoleerituks üksteisest — nende vahel on puudunud side. Säärane olukord ei ole normaalne. See meenutab perekonda, kelle liikmed on üksteisest eemaldunud ja omavahel võõraks jäänud. ÜENÜ osakonnad, vaatamata nende asukohale, on siiski kui üks pere ja nende vahel ei tohi katkeda side. Kus sidet veel ei ole, seal tuleb seda luua, kus side lõdvaks muutunud, tuleb sidet uuendada. Üldine järelvalve ja kontroll ses suhtes kuulub siin Pärnumaa Kesk-

korraldusele, millist ülesannet viimane tahab ka kindlalt teostada.

Esimesteks osakondi ühendavaiks side-meiks tahavad olla ka käesolevad suvipäevad Karksis. Kogunedes siia, ulatame siiralt üksteisele käe ja loome sõprusside-

meid. Ärgu katkegu need ka siis, kui läheme jälle tagasi igaüks oma kodukohta, vaid arendagem sõprusvahetordi edasi ka eemal olles. Nii saavutame üksmeelse töö-
innu, mis viib meid edasi uute väärtuste loomisel me kodumaa avaral kultuuripõllul.

Kodu-uurimistööst.

ERNST TAMMSOO.

Muistsest säilinuna leidub Eestis veel küllaltki palju etnoloogilisi väärtusi. Nii ainelist kui ka vaimset vanavara võib leida metsakülades veel peaaegu igas talus, kuid see kõik on juba taganemas tsivilisatsiooni võidukäigu ees.

Vanad esemed, töö- ja tarberiistad visatakse kõrvale ja nad kaovad ja hävinevad üksteise järele, kuna keegi ei tunne muret nende säilitamisest. Rahvaluule, see kaob nende vanade inimeste varisemisel ja vähe on veel sellest tarkusest, mida teadsid raugad, säilinud noortes. Suur osa noori teab rahvaluulest ainult niipalju, kuivõrd on ta sellega kompetentne kooliraamatute kaudu.

Ja millist noort huvitabki veel vana rahvalaul või rahvamäng, mida harrastasid meie esivanemad juba aastasadade eest? — Ei, see kõik on juba aegunud, nii ütlevad noored, meil on uus aeg, meie laulame moodsaid shlaagreid ja täntsimise moodsaid salongtantse, see on meie ajaviide. — Ja sellise ajavaimu juures peab paratamatult hääbuma meie rahva ürg-omapära.

Seda pole tarvis, öeldakse, kuid siiski see, mis annab rahvale ta õige rahvastunde, see mis sunnib teda tunnistama end eestlaseks, on just tema omapära ja tema kiindumine kodu külge. Siit tuleb järelda, et iga õige patrioodi suurimaks kohuseks peaks olema meie tõu ürgomapära säilitamine.

Ma ei mõtle siin seda, et eestlased peaksid tarvitusele võtma juba ammu aegunud tööriistad, et nad igal pool viibiksidi pastlais, et nad täntsiksidi ainult rahvatantse, mängiksidi ainult rahvamänge ja laulaksidi ainult rahvalaule. Ei, kõigest sellest oleme kaugel. Vanade tööriistade uuesti tarvituselevõtmine oleks absurd, samuti pole mõeldav ka muu loeteldu täielik tarvitusele võtmine. Meil piisab esialgu küllaltki sellest, kui meie kogume ja säilitame et-

noloogilisi väärtusi muuseumes ja arhiives ning elustame rahvarõivaste kandmist.

Meil on olemas muuseumi suurte kogudega. Meie etnograafiliste esemete üldarv kõigis muuseumes kokku on kaugelt üle poolesaja tuhande, meie muinasaja leiude võib lugeda kümnete tuhandetega ja meie Rahvaluule Arhiiv, kuhu on koondatud üle 550.000 lehekülje rahvaluulet, on oma suuruselt, sisuliselt väärtuselt ja tehniliselt korralduselt maailmas üks esimesi ja kuulsamaid.

Tõesti, peab ütleva, meil on küll kõrgeleulatuvaid tippe ja meie võime teatud uhkusetundega seda kõike tajuda, kuid ometi pole aeg loorbereil puhkamiseks, sest see, millele peavad need keskasutised baseeruma, puudub meil. Meil pole veel kodukihelkonnamuuseumi, nagu neid leidub Soomes ja Rootsis sadade viisi miljonite esemetega. Peale selle leidub Soomes veel paljudes taludes talumuuseumi, kuhu on kogutud ja säilitatud aastakümnete ja isegi aastasadade eest tolles talus tarvitusel olnud töö- ja tarberiistad, rõivad, kirjad, dokumendid ja pildid. Eestis on talumuuseumi tüüp tundmatu, kuid Soomes on paljudele kodukihelkonnamuuseumidele alus pandud just talumuuseumi kogude kihelkonnamuuseumi deponeerimisega.

Eestis on kodumuuseumi küsimus alles noor. Ainult Tori kihelkonnas Pärnumaal on olemas esimene kihelkonnamuuseum Eestis.

ÜENÜ noorte koondisena propageerib juba aastaid kodumuuseumide asutamist ja seegi propaganda on annud teatud tulemusi. Mitmel ÜENÜ osakonnal on alus pandud muinsusväärtuste säilitamisele ja üks ole seegi juba väikesel viisil aluse panemine kodumuuseumile, kui ainult kodu-uurimistöö juhtidel jätkub edaspidigi head tahet, kannatust ja püsivust.

Milline peab olema kodumuuseum? Mida tuleb sinna koguda ja milliseid üles-

andeid on osakonna juure organiseeritud kodu-uurimisharul? Need küsimused vast huvitavad mõningaid noori.

Eestis kahjuks pole kodumuuseumi korraldamise alal veel välja kujunenud ühtki kindlat korraldussüsteemi, kuigi mõningaid on soovitatud. Need kavad on aga paberile pandud laua taga istudes ja vaevalt need on praktiliselt küllalt ideaalsed, kuna teooria ja praktika on sageli kaks iseesja. Kodumuuseumi korraldussüsteemi ei võiks Eestis kopeerida ka mitte välismaiste eeskujude järele, vaid ikkagi tuleb luua oma kindel, iseseisev eesti korraldussüsteem. See on teostatav alles siis, kui kodumuuseumiharul on kogutud küllalt nii palju esemeid ja arhiivmaterjale, et võiks juba mõelda väikese kodumuuseumi avamisele.

suurt tähelepanu ja on vajalikud mitmesuguste ajalooliste ülevaadete koostamisel.

Rahvaluule, mille alla kuuluvad rahvalaulud, rahvajutud, mõistatused, vanasõnad ja kõnekäänud, uskumused ja kombed, loodushääle imiteeringud, rahvalaulude viisid ja rahvamängud, tulevad kirja panna vanemailt kohalikelt elanikelt võimalikult nii (sõna-sõnalt), nagu jutustaja seda kõneleb kõigi võimalike vigade ja komistustega lauseehituses.

Vanemad inimesed on oma teadmiste avaldamisega sageli kaunis kinnised ja sellisel juhul peab usutlejal olema tagavaraks palju „diplomaatlikke võtteid“, et nende kaudu viia vanakest nii kaugele, et see alustab jutustamisega. Kui kord juba vanakese mälestused ja teadmised on elustu-

Vaatepilt Karksi loodusest

Kõigepealt kodu-uurimisharul muuseumile alust pannes tuleb koguda nii palju vanu esemeid, töö- ja tarberiistu, kui aga iganes võimalik. Iga kogutud eseme juures peavad kindlasti olema ka järgmised andmed: umbkaudne vanus, milleks eset tarvitatud, kellelt ja millal on ese muuseumile saadud, kas kingitud või ostetud ning kuidas tolle tööriistaga töötati.

Arhiivi jaoks tuleb koguda igasuguseid ürikuid, fotosid, rahvaluulet, memuaare jne. Kõik tulevad varustada vajalike kommentaaridega. Fotode juures tuleb märkida, kelle pildistatud, millal, kus ja mida pilt kujutab. Ka kohalike olusid kirjeldavate artiklite väljalõigete kogud väärivad

mas ja kontakt jutustaja ning usutleja vahel saavutatud, siis purskuvad vanakese mälestused üksteise järele esile ja nüüd peab usutleja olema osav sule või pliitsi käsitlemises, et kõike kuuldu võimalikult täpselt jäädvustada paberile.

Ei tule vanakeselt mitte ainult rahvaluulelisi teateid pärida, sest vanake, kes on elanud teatud paigas mõnikord juba 50–75 aastat, teab väga hästi endiseist mõisnikest, õpetajaist, laatadest, vooriskäimistest, näljaaastaist, kiriklikest toiminguid, kaubitsemisest, rõivastistest, põlluharimisest, käsitööst, mesindusest, kalandusest, külaühiskonnast, ehitistest, kihelkonna avaliku elu tegelasist, sõdadest jne. jutustada

mõndagi huvitavat. Need kõik on väärtuslikud teated ja hädavajalikud kodukihelkonna mineviku uurimisel. Siinjuures tuleb aga jällegi meele pidada nõuet: iga ülestähendi juure tuleb märkida jutustaja-teateandja nimi, sünniaeg ja sünnikoht, kellelt jutustaja-teateandja seda ise on kuulnud, kus jutustaja praegu elab ja ülestähendaja sünniaeg ning elukoht. Vajalike andmete puudumisel ei oma rahvaluule mingit teaduslikku väärtust ja samuti kaotavad ka teised ülestähendused palju oma väärtust vajalike andmete puudumisel.

Tarvilik on kodumuuseumi arhiivi koguda talude, asutiste ning organisatsioonide ajalood ja seltskonnategelaste elulood.

Huvitavad on ka andmed esimeste rautatud vankrite, regede ja klaasakende taludesse ilmumisest. Vähe on nende kohta andmeid, kuigi pole kõigi nende esemete taludes tarvitusele võtmisest möödunud veel sadat aastatki, nagu näeme „Räpina kihelkonna ajaraamatust“, mille 1876. a. avaldas rahvaluule koguja Jakob Jagomann. Raamatust selgub, et alles 1800. a. ilmusid Räpinas talutaredele esimesed klaasaknad, rautatud vankrid võeti tarvitusele 1830. a. ja rautatud reed alles 1840. aastal.

Ka muinsus- ja looduskaitse kuuluvad kodumuuseumiharu töökavva. Harva kohtame veel maal suuri, mitmesajaaastaseid tammi, jalakaid, pärnasid ja mäнди, mis rahvasuus kannavad püha puu nimetust. Nende all on käinud meie esivanemad küll avalikult, küll salaja võõra karistusvõimu kartusel andeid viimas oma haldjaile, kaitsevaimudele ja seepärast omab iga niisugune puu ajaloolist väärtust ning vajab säilitamist. Kahjuks leidub meil aga veel isikuid, kes ei tunnusta niisugust väärtust ja mõnikord päris tahtlikult rikuvad sellist muinsus-aaret. Isegi juhtumeid, kus meil on vanu ohvipuid pistetud põlema, on kahjuks esinenud.

Et selliseid nähteid enam ei korduks, selleks peaks iga noorsoolane, kelle kodu ümbruses leidub muinsuskaitse alla võtmata vanu ohvipuid, sellest teatama E.V. Haridusministeeriumi või Tartu Ülikooli Arkoloogia Kabinetti ja paluma puu (mälestise) muinsuskaitse alla võtmist. Muinsuskaitse all oleva puu rikkumine on juba karistatav, kuna muidu eraomanik võiks puuga teha mida soovib. Samuti tuleks noorsoo-ühinguil ja nende liikmeil ümbruskonnas selgitada muinsuskaitse mõtet ja vanade esemete säilitamise vajadust.

Veel harvemini kohtame suitsutaresid, hooneid, millistes elasid meie esivanemad. Tuleb hoolitseda, et needki võetaks muinsuskaitse alla (kui seda pole veel tehtud) ja et nende hoonete restaureerimise eest keegi muretsuks. Niisugune hoone, mis on tänapäeval harulduseks, korraldatuna kujuneb kindlasti teatud maakohas turistidele huvitavaimaks etnograafiliseks vaatamisväärsuseks.

Endised eramatmispaigad, mis küll kuuluvad peaaegu eranditult aadlikele, kuid mis siiski omavad teatud muinsusväärtust, on armetus seisukorras. Kohati on hauakabelid muudetud väljakäigukohtadeks. See ei tee meile sugugi au. Inimestel peaks vähemalt niigi palju arusaamist olema, et laibad haudades rahule jäetaks.

Meie rahva ajaloost käib läbi tugeva joonena alaline võitlus oma iseolemise eest. Eriti määrava ja gigantse tähtsusega oli meie Vabadussõda, kuna seal saavutati rahva ajaloos suurim, s. o. vabadus, riiklik iseseisvus. Palju oli neid, kes aitasid kaasa vabaduse saavutamiseks, kuid ka paljud pidid jätma lahinguväljadele oma elu. Need kõik on meie sangarid, rahva kangelased ja need ei tohi surra! Rahva kangelased peavad elama, nad peavad igavesti elama meie rahva südameis! Vähe on sellest, et neile on püstitatud mälestussambaid, mälestustahvleid ja istutatud tuhandeid tammi nende mälestuseks! Ajahammas võib need pureda, võib kustutada nimed marmortahvleilt. Noori ja kaasaegseid ootab siin suur ülesanne: tuleb koguda ja säilitada tulevastele põlvedele täielik materjal selle kohta, kuidas võideldi meie Vabadussõjas ja võideti kätte meie vabadus ja riiklik iseseisvus. Nende mälestiste kogumisega meie aitame osaltki kaasa sellele, et rahva vabaduse kangelased ei ole mitte lahkunud, vaid nad elavad igavesti.

Kodumuuseumi tuleks koondada ka kõik andmed ja materjalid noorte isetegevuse alalt. Ka kohalike noorte poolt loodud kunsttööd: maalid, joonised, diagrammid, noorte loodud laulud, novellid, mitmesugused artiklid, kõned ja noorsooorganisatsioonide ajakirjad tuleksid koondada kodumuuseumi, samuti ka ajalehis ja ajakirjus noorte ilmunud kirjutuste käsikirjad. Ka mitmesuguste võistluste tehniliste tulemuste arenemised ja ülevaated tulevad paigutada kodumuuseumi. Selline kogutud materjal peab andma täieliku ülevaate noorte isetegevusest, nende arenemisest ja vaimse ning haridusliku tasapinna tõusust.

On hää, kui kodumuuseumi koondatakse ka igasuguseid kollektioone taimedest, liblikatest, putukatest ja topiseid lindudest ning vähemaist loomist. Ühenduses nendega tuleb teha ülestähendusi lindude tuleku, pesitsemise ja mineku kohta, üksikute taimede tärkamise ja seemnete valmimise kohta ning võimaluse korral ka temperatuuri ja sademete kohta teatud paigas (kodukihelkonnas). Ülesmärkimisi tehtagu aga järjekindlalt igal aastal.

Külakultuuri omapärasuste säilitamine kuulub samuti kodu-uurimisharu tööülesannete hulka. Mõtlen siin peamiselt just rahvarõiva uuesti tarvituselevõtmist. Eesti rahvariie mõjub võõrastega võrreldes impotsantselt, mille tõttu seda on välismail alati imetletud. Meie rahvariides ei ole küll seda värvide küllust ja kirevust, nagu seda kohtame slaavlaste, germaanlaste j. t. juures, kuid just oma lihtsuse ja detailsusega äratub meie rahvariie kõikjal suurt tähelepanu.

Kahjuks kantakse aga meie rahvariie kohati stiliseeritult. Ainult ehtsa eesti rahvariie kandmine teeb kandjale au. Sageli kohtame pidustustel nende tanudega. See jätab kuidagi veidra tunde. Siin tuleks aga meeles pidada tõika, et tanu oli ainult abielunaiste tunnusmärgiks. Neiud tanudega ei käinud. (Tanu pandi pruudile pähe alles pulmas vastava tseremoniaga).

Artikli algosas mainisin, et rahva ürgomapära säilitamine aitab luua rahvustunnet ja on iga patrioodi tähtsaimaks ülesandeks. Ka rahvariie kandmine loob piduliku ning üleva meeleolu ja juba silmal on nauding, kui koos viibib suurem hulk rahvariieis noori. Seepärast peaks kodu-uurimisharu juhtima enam tähelepanu just ehtsa eesti rahvariie kandmisele.

Kodu-uurimisharu töössehakkamisel tuleb eelkõige suuremat tähelepanu juhtida siinloendatuile, kuigi kõik (ehtsa rahvariie propageerimine) pole otseselt seoses kodumuuseumiga.

Kodumuuseumid omavad teistes maades ka kasvatuslikku väärtust, sest peale uurimistöö hõlbustamise aitavad need kogud rahvast lähendada eelmistele sugupõlvadele. Samuti pakuvad nad tänuväärt abi uue, eelmiste sugupõlvade loomingul baseeruva kultuuri loomiseks.

Kodumuuseumidel on hääd võimalused kohalike iseäralduste ja omapärasuste väljatõstmisel, meie esivanemate oskuste ja pärimuste tutvustamisel ning selle kaudu saab mitmekesistada ka meie rahvuskultuuri.

Kodumuuseumide Eestisse asutamiseks on möödapääsematu tarvidus. Noored on selle küsimuse võtnud eriti südamelähedaseks ja ÜENÜ sammub sel alal esirinnas.

Täpseid juhiseid kodumuuseumi asutamiseks on siin võimatu anda. Selleks tuleks kirjutada paks käsiraamat. ÜENÜ-s on aga küllalt isikuid, kes on kompetentsed selle küsimusega ja annavad meeleldi nõu, kui airult pöörduda nende poole järelepärimistega.

Kodumuuseumi asutamisse puutuvate küsimustega võiks pöörduda nrs. A. Tekko poole (Vändras), kes on tutvunud kodumuuseumide korraldusega Soomes. Rahvaluule ja Vabadussõja mälestuste kogumisel oleksin ise meeleldi abiks mõtte ja teoga. Täpseid juhiseid rahvaluule kogumiseks saab ka Eesti Rahvaluule Arhiivilt Tartust ja Vabadussõja mälestuste kogumiseks Vabadussõja Ajaloo Komiteelt Tallinnast Sõjaministeeriumist.

Tean, tänapäeva noori ei huvita palju niisuguste küsimustega tegelemine. Aja vaim on teine. Kui aga siiski leidub lugejate hulgas mõni, kellele need read ka midagi pakuvad, siis olen rahuldatud, siis pole need mitte tuulde kirjutatud.

Märkmeid Soomest.

ÜENÜ Keskjuhatause stipendiaadina viibis pooleteisekskuulisel õppematkal Soomes kodu-ümbruse uurimistööga tutvumise eesmärgil Väandra osakonnast A. Tekko, kes allpool kirjeldab mõningaid nähteid Soomest.

ANTON TEKKO.

Soomlased on küll märgatavalt pikameelsed ja tagasihoidlikud, kuid omavad seejuures palju vooresi. Ja fakt on ikkagi see, et oma kodumaa ajaloolisele minevikule ja minevikumälestiste kogumisele ning säilitamisele omistab soomlane suurt tähelepanu. Kuid ka olevikule ning seega ka oma riigi igakülgetele eluavaldustele ollakse tähelepanelik. Soomlane loeb palju ja eeskätt oma maad ja riiki tutvustavat kirjandust. Jgasse majja käib palju ajalehti ja ajakirju ning see kõik aitab kaasa. Soomes on see tavaline, et isegi kojamehe raamatukogust leiad eelkõige muude ilukirjanduslike teoste hulgast kuus paksu 700—800 lhk. nahkköites annet rahva elulu käsitavast koguteosest „Oma Maa“ ja veel teisi samasse liiki kuuluvaid erialalisi teoseid.

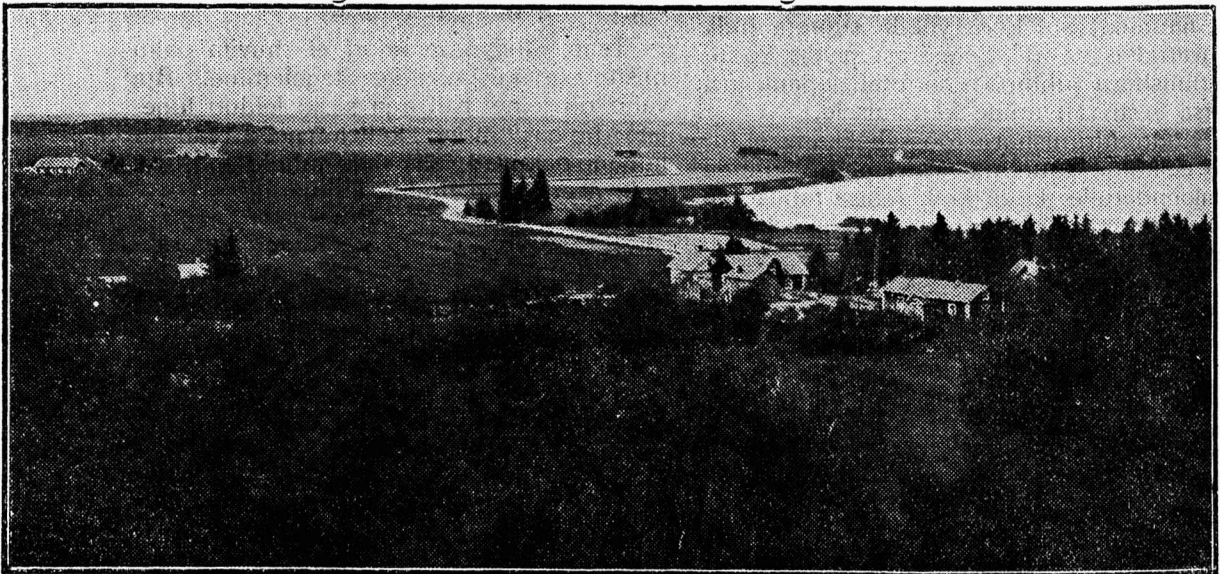
Viibisin möödunud aastal ühe päeva maal (Satakunnas-Kukemäel) kohaliku pangajuhataja perekonnas. Tema vanim poeg, kes õpib Helsingi ülikoolis põllumajandust, juhtus parajasti kodus olema. Teda huvitas väga, kui palju ja milliseid teoseid soome keelest on tõlgitud eesti keelde.

Selle vestluse lõpul tegin avastuse, et see avameelne noormees teab peast üles lugeda kõikide soome kirjanikkude viimastel aastatel ilmunud teosed. Kui sellele imestusega viitasin, siis viis ta mind hoone teisele korrale isa raamatukogusse, kus võrdlemisi avara ruumi kolm seinat olid täidetud raamatutega. Ta siis seletas, et selles raamatukogus on peaaegu kõik soome nimekamad teosed, mis ilmunud viimase paarikümne aasta jooksul, kokku üle 3000 teose ja enamik neist nahkköites ning kuld- ja tihedega. Eestis kirjandusest ei teadnud ta kuigi palju. Kuid „Kalevipoeg“ ja A. H. Tammsaare „Tõde ja õigus“ I ja V osa (soomekeelses tõlkes) olid seal kogus siiski. Kui talle seletasin, et Eestis on veel palju nii häid raamatuid, siis süttis tema huvi ka meie kirjanduse vastu.

* * *

Mida soomlane on kord heaks kiitnud, seda ta hakkab ka teostama ja viib asja edasi püsiva järjekindlusega.

Soomes on palju kihelkonna-, valla- ja isegi küla ning talumuuseume. Satakunna

.Vaade tuhandejärvelisele Soome kaunile maastikule

ringkonnas on peale Pori ja Rauma linna-muuseumide veel neli vallamuuseumi ja kaks talumuuseumi.

Võtan lähema käsitluse alla ühe kesk-mise muuseumi. See asub Tyrvää ring-konnas, Vammala alevikus.

Noorsooühingud kihelkonna muuseu-mide rajamisel on küll mitmes paigas aidanud kaasa sellega, et on õhutanud muuseumide asutamist ja pannud aluse ka esimeste kogude annetamisega, kuid tegelikult kihelkonna muuseumi juhivad ikkagi selleks moodustatud muuseumi-ühingud. Tyrvää muuseumi asutamisel loovutas kohalik noorsooühing oma 200-numbrilise korjanduse muuseumile. Muu-seum rajati tegelikult 1932 a. ja nüüd on esemete arv kaugelt üle 3000. Kogud on mahutatud 5 ruumi, peale selle on pöö-ning tulvil esemeid. Kuna endine tuletõrje maja, kus muuseum asub, on jäänud kitsaks ja pealegi puumaja ei ole sobiv, siis on päevakorral uue, moodsa muuseumi-hoone ehitamine.

See muuseumiühing on igal jaanilau-päeva õhtul korraldanud jaanitule, kus esi-tatakse muusikalisi ettekandeid, kõnesid, laule, rahvatantse jne. Need kõned ja va-nad esinemised on sel puhul tervest kihel-konnast kokku toonud palju rahvast. 1936. a. oli jaanitulel 6500 inimest ja kogu õhtu üldsissetulek pääsmetest ja einelauast oli meie raha järele 1300 krooni. Sääraste pidustuste kaudu on 4–5 aasta jooksul kassasse kogunenud ligemale 7000 krooni. Muuseumi ruumide eest tuleb igal aastal üüri maksta 400 kr. ja sama summa väärtuses on ostetud igal aastal juurde ka ese-meid. Muuseumi juhatajaks ja innukaks vanavarakogujaks on kohaliku ajalehe „Tyrvään Sanomat“ toimetaja Hannes Prusi. Muuseumiühingu juhatusse kuuluvad veel kolm meesõpetajat, üks naisõpetaja, koha-lik arst ja üks taluperemees.

Tyrvää muuseumis võib näha isegi haruldasi esemeid, nagu kunstnik Axel Kallen-Kallela hälli, tema isa töldvankrit, palju 300 aastaseid raamatuid ja palju muud.

Välis-Eesti liikumise rakendamisest ÜENÜ-s.

ERNST TAMMSOO.

Välis-Eesti liikumine on haaramas üha suuremaid rahvahulki. Kui tuletada meele, et iga neljas eestlane asub võõrsil, ja et neil paljudel on katkemas sidemed kodumaaga, näeme, et Välis-Eesti liikumise süvendamine massides on igati vajalik. Sidemete kaotamine kodumaaga tähendaks selle isiku peaaegu täielikku võõrdumist kodumaast ning ümberrahvustumist. Niisuguse isiku järeltulijad ei tea, ega tahagi igakord enam midagi teada Eestist, millist maad nad pole näinud, ning millistest on temal ainult ähmane, sageli väärkujutus.

Meil pole niipalju rahvast, et võiksime igat isikut kergekäeliselt pillata siia ja sinna, ning lasta ära kaduda rahvaste virrvarri. Iga üksikki võõrsilviibiv eestlane on vajalik kodumaale. Meie ei saa siin küll mõelda sellele, et tooksime kodumaale tagasi kõik siit olude sunnil lahkunud eestlased ja rakendaksime need siin tööle. Kuid olles eemaldunud Kodu-Eestist sellest mittemidagi teades, kaotavad võõrsilviibijad peagi oma rahvustunde, naituvad välismaa-

lastega ning võivad hõlpsasti ühte sulada ümbritseva rahvaga.

„Välis-Eesti Ühingu“ algatusel on välis-mail suuremaisse keskuseisse, kus elab rohkesti eestlasi, organiseeritud oma osakonnad. Osakondade kaudu kodumaaga ühenduses olles elustuvad peagi vanad mälestused ja kuuldes koosviibimistel eesti keelt, oskavad välis-eestlased hinnata oma rahvast ning neis ärkab uuesti unele-siunkunud rahvustunne. Seltsi kaudu muretsevad välis-eestlased kodumaalt ajalehti, ajakirju, raamatuid, filme jne., ning nende kaudu ollakse kontaktis kodumaiste sündmustega. Organiseeritud välis-eestlane ei kao enam Kodu-Eestile ja selle järglased, kuigi võõrsil sündinud, ei ole enam jänkid, nagu paljude organiseerimata ja kodumaast mittemidagi-teadvate eestlaste lapsed, kes ei valda enam eesti keeltki, vaid need kuuluvad kogu oma tõu ja olemusega eestlaste perre.

„Välis-Eesti Ühingu“ organiseerib oma osakondade kaudu Välis-Eesti liikumist välismail, kuid Välis-Eesti tegevus ei saa piir-

duda ainult välismaadega, vaid peab oma alla haarama ka kodurnaa. Kodutööväli on aga seni jäänud vaeselapse ossa. Praegu on Välis-Eesti tööväljal suurem osa võimalikest algatusist ja üritusist juba teostunud ning seega oleks aeg pöörata senisest suuremat tähelepanu kodutööväljale.

Aastaid tagasi esines H. Haljaspõld ajakirja „Välis-Eesti“ veergudel ettepanekuga, et loodaks Välis-Eesti klubide võrk üle maa kõigis linnades ja antaks siis igale klubile erinimeline abivajav Välis-Eesti organisatsioon välismaal, mille läbi ühing suudaks palju rohkem saavutada, sest keskkorralduse kaudu kõiki juhtides ei saavutata nii positiivseid tulemusi, kui Välis-Eesti liikumist organiseerides klubide kaudu, kellel jätkub rohkem huvi ning võimalusi ühe organisatsiooni heaks midagi korda saata.

Linnades on vast niisugune korraldus läbiviidav, kuid maal mitte. Külad on tulvil igasuguseid organisatsioone, kelledest paljud kiratsevad ja kurdavad liikmete ning juhtide puuduse üle. Kui nüüd asutada juure veel üks Välis-Eesti klubi, siis on see juba kohe määratud surmale. Pealegi on Välis-Eesti Ühingu liikmemaks niivõrd kõrge (5 krooni aastas), et tavaline maaelanik juba selle maksu pärast liikmeks ei astu, kuigi ta vast on Välis-Eesti liikumisest huvitatud. Suurem osa väljarändajaist on aga maalt. Seega on Välis-Eesti osakonna (klubi) vajadus maal hoopis suurem kui linnas.

Maal on otstarbekas organiseerida niisuguseid rühmakesi (klubisid) mõne organisatsiooni, näit. ÜENÜ juure. Algatuse sel alal on teinud ÜENÜ Sikana-Aluste osakond ja loodetavasti ei jää see algatus mitte viimaseks.

Osakonna juure organiseeritud „Välis-Eesti tegevusharu“ astugu esmajoones ühendusse Välis-Eesti Ühingu, kust saab vajalikke andmeid Välis-Eesti organisatsioonide kohta. Tegevusharu valigu omale mõni Välis-Eesti organisatsioon, kellega astugu siis kirjavahetusse, mis on kõige hõlpsam.

Iga rahva elus ja arengus moodustab noorsugu selle elava baasi, millele tuleb rajada rahva tulevik. Selles mõttes on suure tähtsusega kirjavahetuse organiseerimine Välis-Eesti ja Kodu-Eesti noorte vahel.

On arusaadav ja andestatav, et kuskil Austraalias või Ameerikas üles kasvanud noor ei tea kuigi palju Kodu-Eestist. Suure innuga loetakse kodumaal Austraaliast, Ameerikast või kustki mujalt saabunud kirju omavanuselt, kus kirjeldatakse seal-

set elu ja loodust. Samuti on suur väliseestlase nooruri rõõm, saades kirju, pilte, ajalehti, ajakirju, raamatuid jne. Kodu-Eestist. Nende kaudu omandab Välis-Eesti noor uue ja õiglasema vaate Eestist, oma isaisade maast.

Välis-eestlastel pole eesti-keelse kirjavara hulk kindlasti suur. „Välis-Eesti tegevusharu“ liikmed võiksid välis-eestlasile saata kodumaist kirjandust, mille üle väliseestlased kindlasti rõõmustavad ja tunnevad, et nad pole üksinda, vaid neid toetab nende endine kodumaa. See mõni kroon väliseestlastele kirjanduse muretsemisel aastas välja anda pole kuigi palju, kuid teadmine, et tuhandeid kilomeetreid eemal mõeldakse tänutundega kingituste saatjaile, on seda väärtuslikum.

Saadetav kirjandus noortele ei pruugi olla alati tuliuus. Välis-Eesti organisatsioonid on sageli kurnud kooliraamatute puudusest. Igal kevadel jääb õpilasil üle palju õpperaamatuid, millistest paremini alahoidunud saadetakse Välis-Eesti noortele.

Teame, et maailmasõja lõpul Ungarile pealesurutud rahulepingus keelati Ungarile lennukite valmistamine ning tarvitamine. Selline lepingupunkt tundus nii Kodu-Ungarile kui ka Välis-Ungarile häbistav. Välis-ungarlased tegid Ameerikas korjanduse, millest saadud rahaga ehitati suur, tugev ookeanilennuk. Ja seitsme aasta eest (1931. aastal) lendas üle ookeani „Õigust Ungarile!“ nimeline lennuk ning maandus Ungaris. Ungaris löi see ülemaalise vaimustuse ja rõõmu ning sest ajast on Ungari täielikult vaba, sest ajast valmistab ta juba ise igasuguseid lennukeid ja keegi ei tee talle etteheiteid ülekohtuselt pealesurutud lepingupunkti murdmisest.

Samuti teame, et välisleedulaste korjandustega valmistati Leedule n. n. vabaduskell, mida helistatakse ainult tõesti tähtsail silmapilgel. Igakord on kutsunud selle helistamine esile suurima rahvusliku vaimustormi, vast sellise, mis on võrreldav meie laulupidudel ning riiklikel tähtpäevadel nähtava vaimustustormiga. Nii kaua, kui veel see kell püsib määratud kohal, on Leedu ikka vaba. Aga niipea, kui võetakse kell maha tornist ja vaikib ta häälekõla, on kaotanud Leedu oma iseseisvuse. See on Leedule sama, mis meile Pikk Hermannitornis lehviv trikoloor.

Siit näeme, et väljarändajad on annud oma kodumaale vaimustust ja ülevaid silmapilke ning seepärast on alati soovitatav hoida sidet võõrsilviivate suguvendadega.

ÜENÜ Sikana-Aluste osakond.

ERNST TAMMSOO.

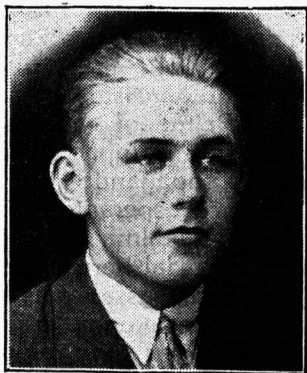
Vana-Vändra Sikanas töötas 1927. a. Sikana Spordiühing, kelle harrastuseks oli ainult kergejõustik. Kuna sport kõiki noori ei huvitanud, siis jäi palju noori Spordiühingust eemale.

Spordiühingu juhatus taipas peagi, et iseseisvalt, ilma mingi keskorganisatsiooni alla kuulumata pole ühingul küllalt avaraid võimalusi arenemiseks. Spordiühingu juhatus leidis, et ÜENÜ osakonna edasitöötamine oleks otstarbekaim, ja aasta-peakoosolekul 19. aprillil 1927. a. tegigi üliõpilane Mart Pool ettepaneku edasitöötamiseks ÜENÜ osakonnana. Ettepanek võeti vastu ja nii alustas osakond oma tegevust.

Esimesse juhatusesse valiti T. Jürvetson, K. Tõnts, H. Künnapuu, M. Pool ja V. Võigas.

Osakond jäi aga endiselt sportlikuks organisatsiooniks ja oli seda kuni viimase ajani.

Esimesil tegevusaastail harrastati osakonnas ainsa tegevusalana sportimist jalgpallis ja kergejõustikus, mille tõttu osakond kujunes ainult meeskubiks. Jalgpall oligi tähtsamaks tegevuseks ja selle harrastamises (võistluste korraldamises) oli osakond ÜENÜ-s 1927. a. maa osakondade hulgas teisel, üldjärjestuses aga (linna osakonnad kaasa arvatud) neljandal kohal. Tol ajal

JOH. ASSAFREI,
Põllumajandusharu praegune juht.

omasid enam kui ühe jalgpallimeeskonna kolm osakonda, neist ainukese maaosakonnana Sikana-Aluste osakond.

Esimese tegevusaasta lõpul alustati tegevuskapitali hankimiseks pidude korral-

Osakonna juhatus 1938. a.

Vasakult: Ernst Tammsoo — sekretär, Anton Soolaid — varahoidja, Vold. Tiitus — abilaekur, Harald Rungi — laekur. Puuduvad: Erv. Riimann — esimees, Joh. Assafrei — abiesimees ja Elmar Haas — abisekretär.

damisega. Ühenduses sellega hakati nüüdsest peale ka enam tähelepanu pöörama naisliikmete osakonda toomisele.

Järgmisel aastal korraldati ohtralt pidusid. Samuti pöörati suuremat tähelepanu loengute korraldamisele. Keskjuhatus propaganda mõjul hakati peokavu täiendama näidenditega ja nii kujunes osakonnas peagi välja oma töötav näitetrupp.

1929. aastal kutsuti osakonnas ellu põllumajandusharu, kuid kahjuks küllalt avaraile tegutsemisvõimalusile vaatamata ei avaldanud mainitud tegevusharu kuigi intensiivset tegevust.

Spordis jäi jalgpall ikka enam ja enam kõrvaliseks asjaks. Selle asemel tungis esiplaanile kergejõustik. Ka korraldati loterii, tantsukursusi, -võistlusi jne.

Einelaud osakonna pidudel olid senini olnud alkoholiga. 1931. a. juhtis rev. kom. esimees Erv. Riimann juhatus tähelepanu nimetatud väärnähtele ja nõudis, et alkohol osakonna einelaudadest peab kaduma. See andis tagajärgi ja järgnevail pidudel olid einelaud kõik alkoholita.

1932. a. aitas osakond kaasa Eesti Karskusliidu karbikorjandusele ja 1933. a. propageeris talv-sporti.

1934. a. lahkusid Alustest osakonna juhtivad tegelased Aug. Võigas ja Elmar Tiitus. Selle tagajärjel tekkis juhikriis, mille tõttu lõppes s. a. 25. märtsil igasugune tegevus.

Osakonda siiski veel ei likvideeritud. 1935. a. teisel poolel saatis osakonna praegune esimees ümbruskonna noortele kutsed osakonna taas-elustamiseks, kuid esimesele kutsele reageeriti võrdlemisi skeptiliselt, mille tõttu koosolekule ei ilmunud ühtki noort. Alles peale uute kutsete väljastamist suudeti osakond uuesti eilu kutsuda 1. augustil 1935. a. Jälle alustati intensiivset tegevust kergejõustikus, kuid ka kirjanduslikele küsimusile pöörati vajalikku tähelepanu.

1936. a. korraldas osakond koos naaberosakondadega ekskursiooni Viljandimaale. Kergejõustikus võitis osakond ÜENÜ Keskjuhatusel poolt esmakordselt välja pandud ringkonnavõistluse rändauhinna.

1937. a. osakonna keskuse Alustesse toomisega suurenes liikmete arv tunduvalt teotahteliste noortega, kes enamasti kõik rakendati tegevusse. Samuti täienes osakonna juhatus uute, ideeliste ja energiliste noortega, kelle algatusel kutsuti osakonnas ellu peale varem töötanud spordiharu veel kirjandus-, näite-, kodu-uurimis-, koolinoorte-, „Hõimu-, Välis-Eesti ja Esperanto-“, „Põllumajandus- ja kodukaunistamis-“ ja

OREST NIINEMÄE,
koolinoorte juht ja näidendite lavastaja.

naisharu. Kirjandusharu juure kutsuti ellu veel male- ja fotoharu ning näiteharu juure rahvatantsurühm.

Tegevusharud on pidevalt arendanud intensiivset tegevust. Nii asutas kirjandus-

haru oma raamatukogu, annab välja oma käsiajakirja, kirjastas broshüüri ja korraldas malevõistlusi. Näiteharu poolt lavastati rohkesti näidendeid ja kodu-uurimisharu kogus Vändra kihelkonna minevikku ja olevikku käsitavat materjali. „Hõimu Välis-Eesti- ja Esperanto haru“ poolt organiseeriti kirjavahetust hõimunoortega, korraldati Välis-Eesti päeval aktus ja pidu ja avaldati

KARL HANSEN,
esperantoharu esimees.

välismaa ajakirjanduses (soome ja esperanto keeles) Eestit tutvustavaid artikleid. Ka teised tegevusharud avaldasid tagajärjekat tegevust.

Tänavu on „Hõimu-, Välis-Eesti- ja Esperantoharu“ organiseerimisel astunud kirjavahetusesse 200 soome- ja 200 eesti noort. Peale selle on korrespondeerimist propageeritud ungarlaste, välis-eestlaste, taanlaste ja teistega, kuid see pole annud selliseid tulemusi nagu soomlastega. Kirjandusharu korraldas A. H. Tammsaare austamisõhtu, noorte maleturniiri ja avas Alustes lugemislaua, kus on kasutamiseks umbes 30 eriajakirja. Näiteharu poolt õpiti õp. Orest Niinemäe lavastusel kaks näidendit ja õp. Lilli Reimanni juhatusel alustas tegevust rahvatantsutrupp. Samuti korraldati esperanto-propaganda-koosolek, kus paljud vaimustusid esperantost ning alustasid hiljem selle maailma lihtsaima võõrkeele õppimisega. Naisharu võttis uudsena oma tegevuskavasse nais-spordi populiseerimise ja osakonna juhatusel poolt korraldati karskuspäev ning referaatõhtuid.

Osakonna tegevusele suureks moraalseks toeks on Aluste-Pärnjõe algkooli õpetajate O. Niinemäe, L. Reimanni ja T. Ermi kaasaaitav ja soe suhtumine noorte üritistesse.

1. mail k. a. sai osakond uue lipu, mille alla on koondunud ligi 100 noort, kes kõik virgalt võtavad osa ÜENÜ ülesehitavast, rahvuslikust ja loovast tööst.

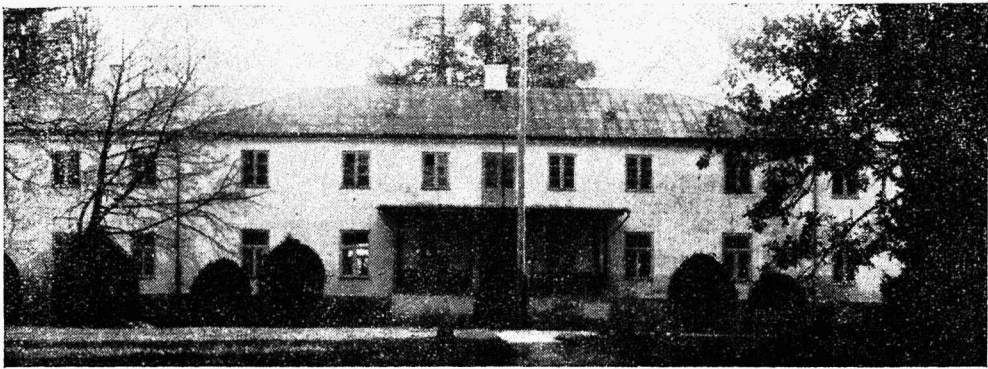
ÜENÜ Sikana-Aluste osakonna noortel on ettevõtlikkust, vaimustust, teotahet ja kindlat usku kõigi õnnestumisesse ja see ongi üheks tähtsamaks põhjuseks, miks tegevus osakonnas, eriti viimasel ajal on huvitav ja mitmekesine.

1938. a. juhivad osakonna üldtegevust

Erv. Riimand — esimehena, Joh. Assafrei — abiesimehena, Ernst Tammsoo — sekretärina, Elmar Haas — abisekretärina, Harald Rungi — laekurina, Voldemar Tiitus — abilaekurina ja Anton Soolaid — varahoidjana.

Polli koolid Pärnumaa noorte majandusliku-hariduse lähtena.

O. PEERNA

Polli põllutöökooli hoone.

Polli koolid, põllutöö- ja aiamaajanduskool, on ikka sagedamini saamas kohaks, kus aset leiavad nii kohalikkude kui ülemaakondlike ja isegi üleriiklike organisatsioonide ettevõtted kursuste, pidustuste, aastapäevade, suvipäevade jne. näol.

Käesoleval suvel saavad Polli koolid taas peatsukohaks laiaulatuslikumale kokkutulekule, kuid seekord ÜENÜ osakondadesse koondunud Pärnumaa noorte suvipäevadele. See on koolidel aga ühtlasi esimene juhus vastu võtta nii suurel arvul noori just Pärnu maakonnast, kus koolid, vähemalt Polli põllutöökool, on seisnud noorte teenistuses ligi 20 aastat. Selle küllalt pika aja jooksul on Polli põllutöökool ja viimasel kolmel aastal ka Polli aiamaajanduskool olnud lähteks, kus terve hulk maakonna noori, nii neidusid kui noormehi, on käinud küll põllunduse, aianduse ning kodunduse aladel endi õppehimu kustutamas. Ja tohiks arvata, et see arvukas noortevägi, kes Polli koolides õppinud ja siit mööda maakonda laiali valgunud, vas-

tavate alade kui ka noortelöö arengule kaasa aidanud on. Lubatagu siin koolide tutvustamiseks, kuhu enamik Pärnumaa noori saabub esmakordselt, tuua mõned read.

Polli põllutöökool, mille nimi kauem tuntud, on oma sünnilt puht pärnumaine, avatud Pärnus 13. novembril 1919. a. Pärnumaa põllutöö talvekooli nimetuse all. Kolmest maavalitsuse poolt asutada kavatsatud põllumajanduslikust koolist oli avatud kool esimene ja on seda ka tänaseni.

Kooli asutamine ei paistnud olevat otsustarbetu, sest vaevalt suudeti koolile soetada ruume, kuhu mahutada need 60 õppelijulist, kes astusid värskestavatud kooli. Pärnu oli aga mõeldud vaid ajutiseks kooli asupaigaks, nimelt niikauaks, kuni leitakse vastav asupaik maal. Ja seesugune avastati pea. Polli mõis, asudes maakonna viljakandvaval ja looduslikult kaunimal kohal, mehise ja algatusvõimelise rahva keskel, tundus kõigiti selleks sobivana, et siin kujundada noori põllumehi, kes saaksid

tublid nii endi alatundmiselt kui ka põllumehe isiklikelt omadustelt. Neil kaalulustel Pärnus avatud põllutöö talvekool toodigi Polli, kus see Polli põllutöökooli nimetuse all tööd alustas 1. detsembril 1920. a.

Pikki aastaid Pollis töötades algas kooli laienemine eriklasside näol. Morna aiatalu Polli külge liitmise kui ka ruumide ja õppejõudude täielikumaks rakendamiseks, kerkis 1929. a. aianduse eriklass ja 1932. a. perenaiste eriklass. Mõlemad eriklassid likvideerisid aga 1935. a. aiamaajanduskooli asutamisel Polli.

Eesmärgiks Polli põllutöökoolil on algselt peale olnud noorte ettevalmistamine tegeliku põllumehe kutsele. Selleks õpetatakse koolis kõiki talu tootmisalasid nii teaduslikult kui ka tegelikust küljest, samuti talu üldkorrastust ja arvepidamist. Eriline rõhk on pandud põllumehe isiku kujunda-

kolm aastat edukat töötamist talus ja eksami sooritamist vastava komisjoni ees, omandavad lõpetajad õppinud talujuhi kutse. Nii üldjoontes toimub noorte põllumeeste ettevalmistumine Polli põllutöökoolis. Maksuta kool, lühike õppeaeg põimunud teooria ja tegelikkusega, teevad selle kooli soovitatavaks eriti nendele talu poegadele, kellel kallis aeg, raha ja kes tulevaste kodutalu pärijatena ei vaja koormavat üldhariduslikku pagaasi, küll aga selle asemel praktilist taipu, jõudu, tervist, huvi ja püsivust kodutalu ülesehitavaks tööks.

Polli aiamaajanduskool on noorem õppeasutus; ta on tekkinud iseseisva koolina põllutöökooli kõrvale, nagu eelpool mainitud, 1935. a. eriklasside likvideerimise järele. Ta on samuti 2-he aastase kursusega nagu eelmine.

Eesmärgiks aiamaajanduskoolil on noorte

Lihne ja perekondlik.

misele seesuguseks, nagu seda nõuab põllumehe eriline laad.

Õppus algab harilikult oktoobri esimesel poolel ja kestab kuni esimese maini. Suveks lähevad esimese klassi lõpetajad kodutaludesse või võõrastesse majapidamistesse, kus nad muu jooksva töö kõrval teostavad 2—3 iseseisvat ettevõtet kooli järelvalvel. Juuni algusest kuni jaanipäevani kogunevad nad kooli juurde, kus toimuvad motoristide-traktorijuhtide kursused, taimede määramine, tööd mesilas jne. II kl. lõpetajad siirduvad suveks talupraktikale kas koolimajapidamistesse, praktikataludesse või kodutallu, kui see praktikatalu nõuetele vastab. Praktikaaja lõppedes ja sellest aruande koolile esitades antakse välja kooli lõputunnistus, millega ühtlasi omandavad lõpetajad õppinud põllupidaja kutse. Peale

ettevalmistamine eriti aianduse alal nii, et nad suutelised oleksid igasuguseid aianduslisi ettevõtteid ise pidama, korrastama, juhtima ja ka nõuandjaiks olema aianduslikes küsimustes. Aianduse ala meie taludes on senini vähem tähelepanu leidnud kui muud talu tootmisharud, ja rohke aiandusringide asutamine näitab, et siin rohkemat soovitakse läbi viia. Osalt selleks lähebgi noorte ettevalmistust tarvis. Aiamaajanduskooli õppetöö algab ühel ajal põllutöökooliga; talvine õppus kestab samuti 1. maini, või lõpeb paar nädalat varem. Suveks jäävad I klassi lõpetajad Polli ja Morna aedadesse praktiseerima, saades töö eest vastavat tasu.

II klassi lõpetajad siirduvad aga järelpraktikale võõrastesse aiamaajapidamistesse. Selle sooritamise ja vastava aruande esitamise järele antakse neile sama aasta jõu-

luks välja kooli lõputunnistus. Eduka aastase töötamise järele võivad kooli lõpetajad vastava eksami sooritamisel omandada abi-aedniku kutse ja peale kolme aasta eduka töötamise ning eksami sooritamise järele aedniku kutse.

Noored, kel puudub võimalus kodu jäämiseks ja kes selletõttu ise endile väljaspool peavad tööd ja teenistust leidma ning ise-seisvat kodu rajama, leiavad Polli aiama-janduakoolis õppides odavalt ja lühikese ajakuluga selle võimaluse.

Kas ei ole see küllalt tähelepanuäratav, kuidas need kaks näitsikut meie minevikku meenutavad?

Annud koolidest lühikese ülevaate, peatuksin veel Polli koolide õpilaste isetegevusliku ning enesearendusliku tegevuse juures. Mõlemad koolid asuvad samas majas, kuuluvad ühise juhataja ja ühiste õpetajate suundusele. Mõlema kooli õpilased moodustavad ühise õpilaskonna, arvult 55—60-liikmelise noortepere. Õppeaeg, teoreetilised tunnid, praktikatunnid, tegelikud tööd jm. õpilaskeskes „kroonuaeg“, kestab kella 8-st

kella 14 ni, siis kella 15-st 17-ni ja õhtul kella 20-st 22-ni. Kõik muu aeg on „omaaeg“ ja seda kasutavad õpilased ohttrasti ennastarendavaks tegevuseks. Majanduslikku laadi õpilaste ettevõtteks on kooli kooperatiiv, mille tegevust õpilased ise juhivad ja mis õpilaskonda varustab esmajärguliste tarvetega, kirjutusmaterjalidega, õpperaamatutega jne. Õpilastele kõige laialdasemat ennastarendavat tegevust võimaldab õpilaste eneste poolt loodud õpilasing „Aeng“, mille ümber koonduvad liikmetena kõik õpilased, arendades tegevust huvialalistes toimkondades, nagu: kõne-referaat toimkond, näitetoimkond, mängutoimkond, spordi toimkond, muusikatoimkond ja muud, mille vastu jätkub huvi.

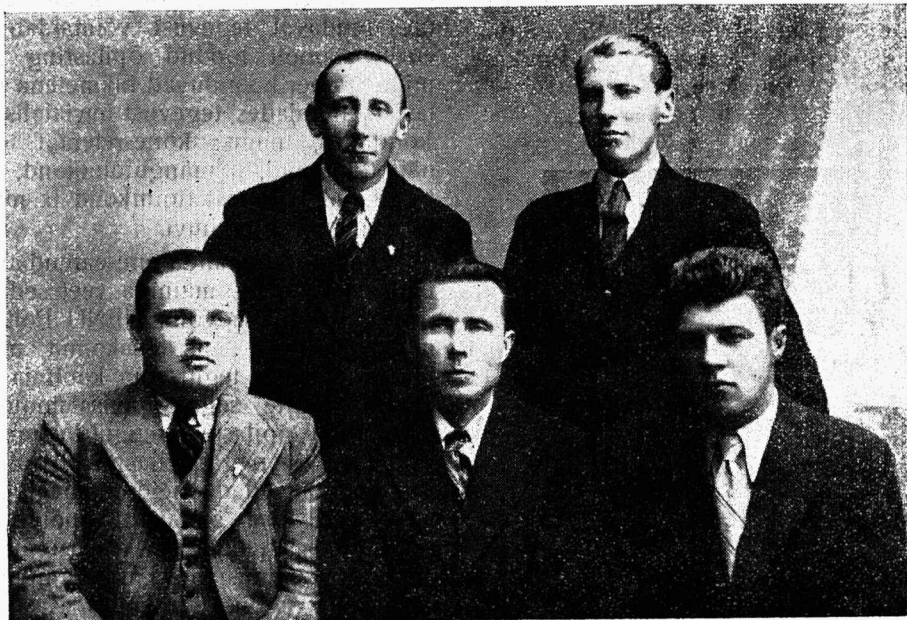
Õpilaste kolmanda enesearendamise võimalusena tuleks mainida veel seda, et neil on võimalus osa võtta ÜENÜ Polli osakonna tegevusest, mis osakonna uue suuna juures hakkab tegutsema kooli ja ümbruskonna noorte sega-organisatsioonina. See võimaldab õpilaste arengule sammu edasi. Töötades noortega väljaspool kooli, proovides seal rakendada neid töömeetodeid, mis koolis tulemusi annavad, õppides ületama selles töös ettetulevaid raskusi jne., saavutab noor kogemusi tööks, millest mõnelgi tuleb osa võtta koolist lahkudes. Kasulik peaks sarnane koostöö olema mõlemale poolele, tingimusel muidugi, et õpilased osakonna tegevusest osavõtul peavad kinni koolis maksvast distsipliinist.

Eelmainitud isetegevus koolis kahe aasta jooksul annab igale võimalusi küllaldaselt määral enesearendavas ja ühiskondlikus töös viluda ja koolist lahkudes seda vilumust koduümbruse organisatsioonide tegevuse elustamiseks kasutada. Muuseas võivad Polli koolides omandatud organisatsioonitöö kogemused kooli lõpetajate kaudu kanduda ka maakonna ÜENÜ osakondade töö eduks.

Lõpetades eelpool avaldatud read jääks vaid soovida, et Karksi suvipäevadele saabuvad Pärnumaa üenü-lased ja teised külalised tunneksid endid Polli saabudes kõigiti hästi ja võtaksid siit kaasa parimad mälestused.

ÜENÜ Pärnu-Papiniidu osakonna saamisloost ja tegevusest.

ED REMMELGAS, abilaekur.

ÜENÜ Pärnu-Papiniidu osakonna juhatus 1938 a.

Istuvad paremalt: H. Toots, abisekretär; E. Laarman, esimees; E. Sirk, laekur. Seisavad paremalt: E. Remmelgas, abilaekur; J. Reinhold, arhivaar. Pildil puuduvad: A. Kivimäe, esimehe abi ja M. Saar, sekretär.

Kuni möödunud aastani tegutses Papiiniidus S. S. „Vapruse“ osakond, mille ümber oli kogunenud rohkesti noori. Kuigi osakond oli puhtsportlik organisatsioon, tegeles ta teatud määral ka vaimsete küsimustega, omades mõnesajakõitelise raamatukogu ja näitetrupi, kes ettekannetega esines osakonna poolt korraldatud pidudel.

Möödunud aastal, kui Pärnu spordiseltsid tõstsid üles omavahel koondumise küsimuse ja selle otsustasid jaatavalt, jäid Pärnus tegutsema ainult kaks spordiühingut. Likvideeritavate seltside hulka kuulus ka spordiselts „Vapruse“ Papiiniidu osakond. Tekkis paratamatu vajadus koha peal uue organisatsiooni loomiseks.

Endise spordiseltsi osakonna juhtivtegelased, eesotsas E. Sirk ja teiste asjastuvisutatutega hakkasid mõlgutama mõtteid ÜENÜ osakonna loomiseks Papiiniitu. Asja igakülgsest kaaludes, lõpuks otsustati pöörduda ÜENÜ Keskjuhatusesse poole, viimase arva-

mise ärakuulamiseks. Kuigi Keskjuhatus algul suhtus asjasse skeptiliselt, olid ju varem mitmekordsed katsed osakonna loomisel Pärnus äpardunud, oli ta lõpuks siiski nõus osakonna asutamiseks Papiiniitu.

ÜENÜ Pärnu-Papiniidu osakond asutati 23. juulil 1937. a. ja selle ümber kogunes algul kuni 40 liiget.

Osakonna asutamise järele algasid kohe intensiivsed korraldamistööd tegevusharude ellukutsumiseks. Lühikese aja kestel loodi osakonna juure näite-, muusika- ja spordiharu, kuna hiljem kutsuti ellu veel kirjanduse ja kunsti klubi. Käesoleva aasta talvel hakkas osakonna juures tegutsema ka noorteharu.

Vaatamata harude lühikesele tegevusaajale, on need eksisteerinud võrdlemisi rahuldavate tulemustega.

Kirjanduse- ja kunstiklubi on korraldanud seni mitmeid populaarteaduslikke loenguid kirjanduse ja näitekunsti üle. Oma

kultuuri nädala puhul korraldati osakonna ruumes omakultuuri-õhtu, kus rahvuslikust omakultuurist kõneles nrsl. Leo Talimaa. Järgnevalt kanti ette deklamatsioone, rahvatantse jne. Kirjanduse- ja kunsti klubi suurürituseks pidi kujunema kujutava kunsti näituse korraldamine Pärnus, milleks juba eeltööddki olid tehtud, ent vastavate ruumide mitteleidmisel tuli sellest üritusest loobuda.

Näiteharu tegevus on arenenud pidevalt. Seni on korraldatud kaks näitekursust, milliseid juhtis lektorina Pärnu endise töölisteatrī näitleja ja näitejuht F. Silder ja kus teoreetilisi ning praktilisi lavateadmisi omandasid kuni 24. noorsoolast. Näitejuh-tideks on olnud vaheldumisi nrsl. Leo Tali-maa ja endine Endla näitleja ja praegu mitmetes organisatsioonides näitejuhi-lavas tajana tegutsev R. Siig. Seni on lavastatud rohkem kergesisulisi näidendeid aga tule-vikus tahab näiteharu juhatus hakata rõhku panema ka raskemate- ja kunstiliselt väär-tuslikumate näidendite lavaletoomisele.

Muusikaharu katsetas laulukoori asuta-misega, kuid esialgu ei ole see veel tule-musi annud, kuna ei ole leidunud tarvilisel määral osavõtjaid-lauljaid. Keelpillide or-kestri asutamine on praegu päevakorral, kuna aga tantsu saatemuusika eest hoolit-seb jazz-orkester, mis töötab osakonna juu-res juba selle asutamisest peale nrsl. J. Pulk'i juhatusel.

Spordiharul on osakonna juures täita võrdlemisi suured ülesanded, kuna spordi-huvilisi noori on osakonnas palju. Talvisel perioodil võeti osa ÜENÜ Keskjuhatus e poolt korraldatud tähe-teatesuusatamisest 8. liikmelise meeskonnaga. On korraldatud poksikursusi, peetud koroona- ja malevõist-lusi osakonna meistri nimele.

Noorteharu asutati osakonna juure veeb-ruaris 1938 a. Kuna noortel on alati olnud rohket vaimustust oma ettevõtete vastu, on nende tegevus ka noorteharus intensiivne ja jõurikas. Noored on korraldanud sageli referaatõhtuid mitmesuguste vaimsete küsi-muste üle ja osavõtt neist on olnud alati elav. Meeldivamaks õhtuks kujunes noorte korraldusel toimuv prof. Kapi austamisõhtu, helilooja 60 a. sünnipäeva puhul, mis nii korralduselt kui osavõtult kujunes suuri-maks ja meeliülendavaks.

Osakonnal on ka oma rahvatantsu rühm 16. liikmelise koosseisuga. Rahvatantsujuh-tideks on nrsl. Herta Raadik ja Jakob Bauer, kes lõpetanud ÜENÜ Keskkorralduse poolt korraldatud rahvatantsujuhtide kursused Tallinnas.

Et järgnevad aastad töötulemusilt kju-neksid veelgi väärikamaiks, selleks tahab ÜENÜ Pärnu-Papiniidu osakonna juhatus koondada kogu oma jõu ja oskuse.

Vändra polka.

Viisil: Vändra polka.

Suured metsad ja karulaaned,
laiad rabad ja soosaared,
palju merd ja palju päikest,
siin me kodu — Pärnumaa.
Siin saab juua, siin saab süüa,
siin saab tihti Vändra polkat lüüa.
Siin saab juua, siin saab süüa,
tihti Vändra polkat lüüa.

Tori põrgust Mõisakülani
Karksi varemeist Reiu jõeni
kõlab kõikjal rõõmus hüüe:
vana, lõbus Pärnumaa.
Siin me silku, kama sööme,
siin me tihti Vändra polkat lööme.
Siin me silku, kama sööme,
tihti Vändra polkat lööme.

(Laulu esimene osa on Vändra kodutütarde koostatud. Teise osa on koostanud K. Arro, Mõisakülast).

ÜENÜ Vändra osakonnast.

ANTON TEKKO, sekretär

Tehtud tööd ja lähemaid kavatsusi Vändra osakonnas ära märkides võib ütelda, et töö on edenenud eriti märgatavate edusamudega sportlisel alal. Vändra spordinoorte ridades on võistelnud ja võistlevad Pärnumaal ja kogu kodumaa sportlasperes päris tuntud nimesid, nagu rattasõitja ja suusataja Arnold Jensen, Pärnumaa jooksumeister Otto Juhansoo, A. Öun ja E. Tiitus, raskejõustiklased Paul Sipelgas ja teised. Spordialal töötades ei ole eeskätt mitte välja mindud auhindade püüdmisele, vaid on ikkagi arvestatud seda, et ka ringkonna teistes osakondades sportline areng tõuseks. Sportlisel alal naaberosakondadest on tihe olnud läbikäimine Sikana-Aluste ja Rõusa osakondadega ning on arendatud sõprussidemeid isegi kaugemate osakondadega, nagu Riisipere Harjumaal ja on veelgi ulatuslikumaid kavatsusi.

Näitealal on tegevus alles arenemise aegjärgul. On kujundamisel oma kindel näitetrupp ja leida omast perest ka vastav juht. See ongi juba enam-vähem teostunud. Noorteperest on ohjad haaranud Endel Aaviku ja ta loodab: „no küll toime tuleme.“ Viimastest näidenditest on lavastatud

Oskar Lutsu „Paunvere“ ja Enn Undla „Õnne kõvertee“. Viimase tükiga tahetakse veel käesoleval suvel mitmeid väljasõite korraldada. Õige märgatavaid tulemusi on annud koduümbruse uurimine ja selle kaudu kogutud mitmesuguste esemete arv on paisunud juba niivõrd mitmekesiseks, et osakonna koduümbruseuurimise haru esines läinud sügisel Vändra kihelkondlikul näitusel oma mitmesuguste väljapanekutega. Need paelusid küllastajais palju tähelepanu ja kogu auhinnati II auhinnaga. Koos naaberosakonna Sikana-Alustega tehakse sellel alal tööd sooviga, et kord tuleks toime oma kihelkonna kodumuuseum, sest Vändrale, kust on võrsunud ja kus on töölanud palju tuntud ärkamisaja tegelasi, poleks see mitte palju, vaid otse tarvilik. Koduümbruse uurimistööd juhib Anton Tekko.

On muidugi mitmesuguseid tulevikukavatsusi, kuid ega pole põhjust eriti rutata.

Praegu juhivad osakonna tegevust esimees Aug. Jürisson, kirjat. Anton Tekko, laekur Karl Koger, liikmed Verner Holts ja Albert Torm.

ÜENÜ Karksi osakonna areng.

JAAK KUNIMÄGI, esimees

9 aasta eest mil alustas tegevust ÜENÜ Karksi osakond, ei olnud kohapääl mingit noorte enesealgatust ega mooduseid kuidas rakendada ja teostada kultuurilisi tegutsemisviise. Aeg aga kandus edasi, ja kohalikud noored olid sunnitud ajaga kaasas käima, milles viimane dikteeris ette rahva üldorganiseerimise nõudel ka noorte organiseerimise.

Kuna iga algav töö nõuab palju vaeva ja pingutust, siis alul äsjaavatud osakond ei leidnud pidevalt just erilist sooja suhtumist ümbruskonna noorte eneste poolt, ja nagu tollal kõikjal, nii ilmnnes siingi seltskonnategevuses algelise tunnuseid ning kultuurmentaliteedi vähesust. Sellest kõigest olenevalt ei olnud tegevusel eriti ulatuslike tulemusi, ega ei avaldanud see ka silmatorkavat mõju ümbruskonna elu ümber-

ÜENÜ Karksi osak. rahvatantsu rühm.

kujundamisel. Puudus see, mida vajas sügavam ja sisukam kultuuritöö.

Kui aga aegajalt kadusid nooril enestel,

kui ka vanemal generatsioonil, kusjuures ei saa märkimata jätta omaaegseid vallaomavalitsuse juhtivaid amettegelasi — vananenud mõtteviisid-vaated, algas vähehaaval Karksi seltskonnaelus hoogne kultuuri-tegevuse ajastu.

Küla arengumeelsemad noored, kes olid aetud tahtest oma kodunurga üldist ilmet

ÜENÜ Karksi osakonna juhatus.

Istuvad vasakult: A. Kuusik, abiesimees; J. Kunimägi, esimees; A. Laas, laekur; seisavad vasakult: H. Viira, arhivaar, H. Karu, kirjatoimetaja.

parandada ning tõsta hariduslikku taset, löid kaasa noorte vaimse enesearendamise töös, ning seltskondlik elu muutus aasta-aastalt üha intensiivsemaks. Nii on Karksi osakond oma tegevusaja kestel korraldanud huviõhtuid, mitmesuguseid põllumajanduslikke loenguid ning üldsisulise kavaga noor-

soo-, kodukaunistuse- ja metsanduse päevi. Osakonnal on olemas oma näite- ja rahvatantsu rühmad ja laulu ning muusikaharud. Samuti on osakonnal oma raamatukogu, välispidude korraldamiseks oma rahvapärg jne. Sellaselt on ÜENÜ Karksi osakond saanud oma tegevuselt aktiivsemaks osakonnaks ümbruskonnas. Osakonna üldist tegevust juhib praegu juhatus koosseisus: Jaak Kunimägi — esimees, Hans Karu — kirjatoimetaja, Ain Laas — laekur, August Kuusik — abiesimees, Hans Viira — arhivaar.

Karksi noortel oleks soovida, et tänavune Pärnumaa Keskkorralduse üritus annaks korraldajatele püsiva tagatise selle hääks kordaminekuks ja et noored neilt päevilt võiks ammutada uut jõudu ja uusi ideid noorsoo mõtete edasiviimiseks. Otsene side noorte osakondade vahel on leidnud üldist tunnustamist ja see ei lase tekkida sammaldumist nende elulähedusele, vaid hoiab neid karastatult, värskena ja teguvõimsatena noorte peres.

On kahtlemata tõsiasi, et sääraseid suure noorte kokkutulekud ka ühiskondlikus arengus omavad vägagi suuri ülesandeid, päälegi, kui neis kokkutulekuis avaneb võimalus esile tõsta oma kultuuri ja rahvuslike põhijooni.

Kohaliku osakonna juhatusel nimel soovin korraldajatele jõudu ja püsivat tahet ning õnne ettevõtetud töö hääks kordaminekuks.

Karksis, juulikuul 1938.

Ülevaade ÜENÜ Mudakuru osakonna tegevusest.

JOH. KAELAS, abiesimees.

Osakonna asutamise mõte sai alguse Karksi vallas, Mudakuru külas elavast kümnestkonnast noorest 1936. a. kevadtalvel, kes leidsid, et kohapääl puudub organisatsioon, mille ümber võiksid koonduda omi vaimseid huve rahuldada püüdvad ning kultuurilisemat meelelahutust vabal ajal ihkavad noored. Nende noorte algatusel sai 8. veebruaril 1936. a. Turva veski ruumidesse kokku kutsutud osakonna asutamiskoosolek ja sellest ajast algabki osakonna tegevus, alguses ainult 13 asutajaliikmega.

Tuli alata, puududes igasugused ainelised kui ka moraalsed soodustused, mis oleksid võinud mõjutada vastset üritust edu

ÜENÜ Mudakuru osak. rahvatantsu rühm.

suunas. Oli vaid üks, meil kohalikes oludes nii suure tähtsusega soodustus, nimelt et saime osakonna piirkonnas asuva Turva veski omaniku hr. F. Petersoni lahkelt vastu- tulekul ja tollaegse veski juhataja ning osakonna esimese esimehe nrsl. L. Illissoni energilisel kaasabil tasuta kasutada nimet.

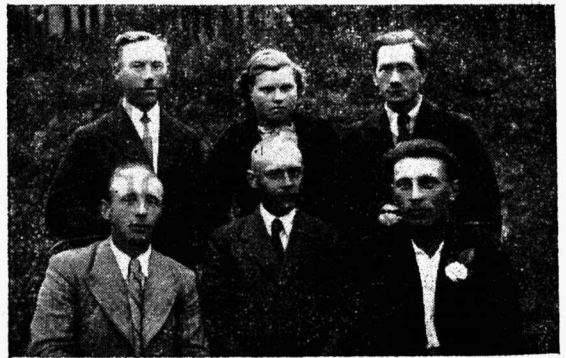

J. KAELAS,
ÜENÜ Mudakuru osakonna abiesimees.

veski ruume koosviibimisteks. Meile on seda võimaldatud tänaseni, tänu veskiomaniku ja praeguse veski juhataja hr. Kuivase vastutulelikkusele. Olgu lubatud siinkohal osakonna nimel neile meie suurim ja siiraim tänu!

Esimesel tegevusaastal tuli luua ümbruskonna noortes ja ka vanemate inimeste hulgas, kes kaasa tundsid noorte üritustele, soodne pind organisatsiooni kui sellise edasiarenemiseks ja teha selgitustööd ÜENÜ eesmärkide tutvustamiseks. See oli väga raske ülesanne, sest siin polnud seniajani olnud mingisugust organisatsiooni ja rahvas üldiselt vaimselt mahajäänud. Kuid kõige kiuste töö saavutas tagajärgi ja esimese tegevusaasta lõpuks oli organisatsiooni ümber koondunud juba 32 liiget, asutatud kirjanduse, spordi- ja aiandusharud ning naisring, ühtlasi pandud alus osakonna avalikule raamatukogule. Omavahelise koostöö siivendamiseks ja kontakti loomiseks liikmeskonna vahel korraldati mai- ja kadriõntud teelauaga ja mitu huviõhtut kirjanduslike ettekannetega, seltskondlike mängudega ja tantsuga. Spordiharule muretseti võrkpall, mida kasutati suvistel võrkpalli barjutustel väga intensiivselt. Aiandusharu korraldas ühepäevase aianduskursuse väljastpoolt palutud asjatundja juhtimisel.

Kuna esimene tegevusaasta kulus peamiselt organiseerimiseks, siis teisel, 1937. a., arenes tegevus pidevalt tõusu suunas. Aasta jooksul lahkus elukoha muutmise tõttu 4 liiget, kuid tuli juure 8 ja 1937. a. lõpuks oli osakonnal juba 36 liiget. Tähtsamatest üritustest teise tegevusaasta jooksul oleks nimetada 250-ne kroonine asjade loterii korraldamine, milline andis 165 krooni puhastulu. Kasutades selle summa täies ulatuses raamatukogu täiendamiseks, võime praegu omaks nimetada ligi 200 köitelist avalikku raamatukogu, mille tarvitamine nii liikmeskonna, kui ka võõraste poolt üha on suurenenud. Sama aasta juunis korraldati segaeeskavaga välispidu, mille eeskava koosnes J. Kunderi näidendist „Kroonu onu“, rahvatantsudest ja asjade loterii loosimisest ja milline vaatamata odavatele pääsmetele (a 20 snt.) andis tulu üle 50-ne krooni. Talve perioodil korraldati kinniseid, liikmete ja kutsutud võõraste vahelisi (kuna ruumide mittevastavus tulekaitse nõudeile avalikke takistas) kirjanduslikke huviõhtuid, neist üks raamatute näitusega, jõuluõhtu kirjanduslikkude ettekannetega ja jõulupuu- ga ja osakonna aastapäev ettekannetega. Huviõhtutel esineti veel rahvatantsudega ja referaatidega noorsooliikumisest, kohaliku kihelkonna ajaloost ning reisimuljeist Rootsis. Spordiharule muretseti juure murukeegli-, male- ja kabemängud.

ÜENÜ Mudakuru osak. juhatus 1938. a.
Istuvad vasakult: A. Roland, sekretär; J. Loit, esimees; J. Kaelas, abiesimees; seisavad vasakult: A. Soots, abisekretär; S. Lubi, arhivaar; P. Kukkk, laekur.

Alates kolmandat tegevusaastat, on liikmete arv kuni siiani kasvanud juba 50-nele, seda peamiselt just algkoolist vabanevate noorte arvel. Tegevustahe ning hoog on üha süvenenud, tänu juurdetulnud energilistele noortele. On moodustatud oma rahvatantsu- ja näitelrupid. Osakonna teise

aastapäeva puhul korraldatud kinnisel peol, milline oli liikmeile maksuta, kanti ette ühevaatusline näidend ning rahvatantse osakonna rahvatantsutrupilt. Käesoleva aasta mais korraldatud segaeeskavaga peol, millel samuti esitati rahvatantse, kanti näitetrupilt ette A Antsoni 2-he vaatusline näidend „Muretute ülemlaul“. Veebruaris Keskjuhatusel poolt algatatud vabariigi 20-da aastapäeva puhul Riigihoidjale tervituste viimise teatesuusatamisest võttis osakond osa 3-me liikmelise meeskonnaga. Märtsis korraldati kirjandusharu poolt A. H. Tamm- saare 60. a. sünnipäeva tähistamisõhtu vastavate ettekannetega ning seltskondlike

mängudega ja tantsuga. Käesoleval tegevusaastal osakonna juhatusel poolt algatatud üritused on leidnud sooja osavõttu liikmeskonnalt, samuti ka võõrastelt ja tänu meie osakonda äsja külastanud Keskjuhatusel üldinstruktor hra Uudekülli lahkele juhatusel rahvatantsu kui ka organiseerimise alal, oleme saanud uut hoogu ja uusi teadmisi tegutsemiseks.

Püüdes taotleda ainult suurt ja ilusat ja uskudes, et ka edaspidi meie osakonna üritustele oma õilsate sihtide saavutamiseks suhtutakse heatahtlikult, sammume tulevikku parima enesetundega!

Jooni ÜENÜ Mõisaküla osakonna tegevusest.

K. ARRO, sekretär.

Mu ees laual on ÜENÜ Pärnumaa Keskkorralduse ringkiri, milles palutakse kõiki osakondi saata albumis avaldamiseks lühikest ülevaadet osakonna senisest tegevusest. Kuigi meie osakond on alles noor, püüan siiski Keskkorralduse soovi täita ning . . .

. . . kirjutati 4. aprillil anno 1937., kui kohaliku algkooli ruumesse kogunes grupp ärksamaid noori, et panna alus ÜENÜ Mõisaküla osakonnale. Mõte sai teoks. Ühel häälel otsustati Mõisakülla uuesti ellu kutsuda ÜENÜ osakond, kuna endine osakond oli juba kuus aastat tagasi surmanne vaibunud.

Endiselt osakonnalt saadi varana lipp, pitsat, nurgastamp ja protokolliraamat ning tegevus võis alata ajutise juhatusel juhitud, kuhu kuulusid: H. Tohv, Fr. Ristain, M. Rõigas, E. Johanson ja K. Arro. Juhatusel esialgseks tööks oli hädatarvilike asjaajamisvahendite muretsemine ja liikmeskonna tööle rakendamine mitmesugustes tegevusharudes. Lühikese aja jooksul asutati spordi-, näite-, male-, orkestri- ja naisharu. Neist tähelepanuväärivamad on spordi- näite- ja orkestriharu.

Spordiharu oma energilise esimehe Aksel Grünverki juhitud on seni korraldanud mitmesuguseid kursusi ja võistlusi. Ühtlasi omab spordiharu ka mitu võrdvõimelist võrk- ja korvpalli meeskonda ja võrdlemisi tugeva jalgpallimeeskonna, kes

tekitas hiljuti sensatsiooni võiduga 8:4 Viljandi „Tuleviku“ üle.

Näiteharu juhiks on K. Jüris, kelle juhitud näitetrupp on lavastanud „Tiiul tosin vanemaid“ ja „Häda õnnega“. Viimases lavastuses oli dekoraator B. Velisto linna-vaade kogu publiku huvi ja imetlusobjektiks.

Osakond omab ka keelpillide orkestri, mille juhiks on O. Käsper ja rahvatantsutrupi, kus juhina tegutseb sel alal vilunud mehe Fr. Ristain.

Kogu osakonna tegevust takistab tunduvalt organisatsioonide üliküllus, millest on tingitud ka mõningad arusaamatused ja lahkkelid pidude korraldamisel.

Käesoleva aasta algusest peale omab osakond kooskõimiskohana võrdlemisi korralikud ruumid endises koolimajas.

Suuremaist tulevikuüritustest oleks märkida käesoleval aastal kergejõustiku võistluste korraldamist 32. ringkonnas, näitekursuste korraldamist jne. Momendil juhivad osakonna tööd: O. Käsper — esimees, Aug. Grünverk — abiesimees K. Arro — sekretär, J. Kaljas — laekur ja E. Vilks — varur. Revisjonikomisjoni kuuluvad: Fr. Ristain, L. Kaljas ja A. Taik.

Lõpuks soovin kõigile üenü-lasile hääd kohtumist Karksi suvipäevil, kus me võiksime noorsoolises üksmeeles sirutada tervituseks käed ja hüüda rõõmsalt: „Vana, lõbus Pärnumaa“!

Tervitusi suvipäevadele välismaalt.

ÜENÜ Pärnumaa Keskkorralduse ajakirjale ja Pärnumaa noorte esimestele suvipäevadele soovivad parimat kordaminekut ja tervitavad Soome noorsoolaste nimel:

magister Heikki Hosia,
Soome Noorsooliidu peasekretär

pr. Alice Zimmermann,
New-Yorgi eestlaste esindaja.

ÜENÜ Nuiä osakond alustas tegevust.

HEINO PAJU, esimees.

Nuiä osakond on üks kõige nooremaid ÜENÜ osakondi Pärnumaal. Selle asutamine toimus alles 22. mail 1938. a. Nuiä algkoolimajas, kuhu seks puhuks oli kogunud kaheksa asjasthuvitatud noort. Osakonna juhatus valiti seitsmeliikmeline, kes hiljem jaotas ametid ja esimeheks valisid Heino Paju. Nüüd, kuuajalise tegevuse järele, on osakonna liikmespere tõusnud 14-le, milline

arv aga kasvab järjekindlalt, kuna paljud seni organiseerimata noored on avaldanud soovi astuda uue osakonna liikmeiks.

ÜENÜ Nuiä osakond tegevusse astudes, tahab kindlalt hoolitseda selle eest, et ta kujuneks samasuguseks väarikaks ja täieõiguslikuks osakonnaks, kui seda on teised rohkearvulised Pärnumaa osakonnad.

ÜENÜ Pärnumaa osakonnad asutamisaegade järjekorras.

Vändra	20.2.24.	Vändra.
Tori	3.8.24.	Tori rdtj.
Vana-Kariste	5.1.25.	Vana-Kariste.
Sikana-Aluste	19.4.27.	Aluste pk. 13.
Rõusa	1.5.27.	Rõusa.
Tori-Võistleja	8.5.27.	Selja pk. 13, Tori.
Tammiste	6.9.27.	Sindi, Kiisa.
Karksi	25.4.29.	Karksi vallamaja.
Massiaru	17.2.32.	Urissaare, Massiaru
Kõnnu	28.2.32.	Kõnnu jaam.
Jäärja	21.12.33.	Jäärja.
Polli	1.2.34.	Nuiä, Polli põllu- töökool.
Jäärja-Veelikse	29.3.34.	Jäärja, Mõrdlase.
Mudakuru	8.2.36.	Nuiä pk. 48.
Mõisaküla	4.4.37.	Mõisaküla, Pärnu 47
Pärnu-Papiniidu	23.7.37.	Pärnu, Mere t. 1.
Halliste	19.4.38.	Halliste.
Nuiä	22.5.38.	Nuiä.

Kõrval pildil: kaks teadlikku hõimude-põllumeest: CHRISTJAN ARRO, Palu talu peremees, Äbjast ja Eesli Vabadussõjast osavõtnud PEKKA KIISKI, peremees Soomest, Eliisenvaarast.

Suvipäevade kava:

Laupäeval, 9 juulil 1938. a.

Kell 22.00. Lõkketuli. Osakondade-vahelisi ettekandeid Polli põllutöökooli pargis.

Pühapäeval, 10. juulil 1938. a.

Kell 13.00. Rongikäik Pollist Karksi Nuia alevikku Karksi Malevkonna puhkpillide orkestri saatel.

„ 13.30. Vabadussõjas langenute mälestussambale pärjapanek.

Pärja paneb mälestussambale Pärnumaa noorte nimel ÜENÜ Pärnu—Papiniidu osakonna esimees E. LAARMAN.

„ 14.00. Rongikäik piduväljakule — Karksi lossivaremeile.

„ 14.30. Päeva avamine.

Avasõna ÜENÜ Keskjuhatuses üldinstruktor O. JUDEKÜLL'ilt.

Rahvuslippude õnnistamine.

Teenivad: Karksi õp. B. MASING ja preester P. VAINOLA.

Päevakõne.

Kõneleb Riigivolikogu liige E. RIISMAA.

Tervitused.

Laule ÜENÜ Viljandi segakoorilt.

Ühend. rahvatantsurühmade ettekandeid.

ÜENÜ Keskjuhatuses rahvatantsu juhi pri. A. JÄRVETI juhatusel.

Rahvatantsu ettekandeid.

ÜENÜ Tallinna osakonna rahvatantsu musterrühmalt.

Lõppsõna.

ÜENÜ Vädra osak. sekretär A. TEKKO.

Hümn.

Võrkpalli meistervõistlused

ÜENÜ Pärnumaa osakondade vahel.

Demonstratsioon Viljandi osak. mootorratturite rühm.

E I N E L A U D.

Pääsmed 30 snt.

Õpilastele 15 snt.

Kell 21.00 Karksi-Nuia rahvamajas

1. Segakoorilaule

ÜENÜ Viljandi osakonna segakoorilt.

2. Rahvatantse

ÜENÜ Tallinna osak. rahvatantsu musterrühmalt

3. Kõnekoori ettekandeid

ÜENÜ Tallinna osak. rahvatantsu musterrühm.

4. „ÕNNE KÕVERTEE“

Enn Undla 2-vaatusl. komöödia, ÜENÜ Vädra osak. näitetrupilt E. Aviku juhatusel.

T A N T S.

Mängib ÜENÜ Pärnu-Papiniidu osakonna jazz-orkester ja ÜENÜ Pärnumaa osak. ühendatud orkestrid.

Pääsmed: I koht ä 75 snt., II koht ä 50 snt., III koht ä 30 snt.

Tantsuks ä 35 snt.

KÜLASTAGE

Pärnu valikurikkamat

raadio- ja jalgrataste eriäri

Vennad Saar

Tallinna mnt. 1, telefon 703

P. S. Saadaval mootorrattad ja osad, jalgrattad, õmblusmasinad ja tarbed, elektrikaubad, õngetarbed jne.

Soodne järelmaks. Odavad hinnad.

„Pärnumaa Teataja“

on Pärnumaa põllumeeste häälekandja, mida loeb nii vana- kui ka noor-põllumees. Ta on tulusaks nõuandjaks ja usaldusväärseks sõbraks igale.

* * *

Ilmub 3 korda nädalas

igal teisipäeval, neljapäeval ja laupäeval ning samade päevade õhtuks on kõigi Pärnumaa postitraktide ääres lugejatel käes. ———

Ärimehed!

Kes tahab Pärnumaal hästi äritseda, see kuulutab

„Pärnumaa Teatajas“

Toimetus ja kontor: Pärnus, Kalevi 47. Postkast 27. Tel. 323.

Kõik Pärnumaa noored tarvitavad

Ü A. Bliebernichti

kõrgeväärtuslikke
limonaade

Tehas Pärnus, S.-Jõe 10-12. Telefon 146

Vennad Auster

Korgivabrik

Pärnus, Roosi tn. 3. Telefon 2-11

Valmistab pudelikorke ja
korkisolatsioone

Kohvik „Grand“

Pärnus

Kuninga tn. 25, Telefon 750.

Oma kondiitri saadused, samuti nende peale tellimiste vastuvõtmine.

Lootes seltskonna lahkete poolehoidu ja külastamist.

Austavalt

Omanik.

Valmisriided

healõikelised,
kvaliteet riidest

Tallinna maantee 5

„Elegant“, Laidoneri tn. 6

Telefon 621

J. Kaldase

valmisriiete ärid.

Kes paneb rõhku riietuses
heale lõikele ja meistri tööle,
see ostab alati Tallinna valmis-
riiete ärist

„SOLIID“

Pärnus, Tallinna mnt. 3, tel. 5-91.

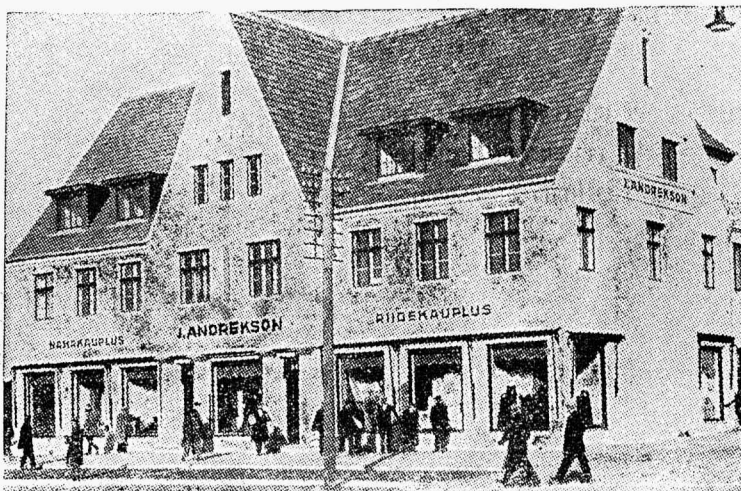
Suur valik meeste kui ka
naiste valmisriietest.

===== Hinnad vastutulelikud. =====

O-ü.
Pärnu Transportühing

Pärnus, Kalevi 38, telef. 570 ja 244.

Mugavad autobused saadaval õpperei-
sideks, ekskursioonideks, väljasõitudeks
jne.

J. ANDREKSON

Pärnus, Laidoneri tänav 4. Telefon 2-58.

Riide-, valmisriiete-, karusnahkade-, jalanõude-
ja nahakauplus.

Suurim valmisriiete-, riide-
ja mütsiäri Pärnus

P. KIVISELG

Kalevi tän. 22. Telef. 3-63.

Igaks hooajaks suures valikus n a i s-
te le palitud, mantlid, karusnahad;
m e e s t e l e: palitud, mantlid, ülikon-
nad, mütsid, kaabud, kaelasidemed jne.
Sõjaväelastele ja kaitseliitlastele: müt-
sid, tunnused ja vormiriie. Rikkalikus
valikus palitu-, mantli-, (meeste ja nais-
te) ja ülikonna riided.

Tellimiste vastuvõtmine. Töö hinnad
odavad. Järelmaks võimaldatud.

Progress
Pärnu

Nõudke kõikjal
meie

Kompvekke
Shokolaadi
Kakaod

Alfred Muna

Metallitööstus, Kalevi 5. Tel. 4-65.

Sindi

Telliskivitehas

Sindi-Lodjas. Telefon 326-a.

A-s. C. Siegel
Pärnu esindus.

Vilmsi tän. 15, telef. 283.

Kalaeksportäri

A. ÕEPA

Jannseni tän. 23, Telefon 451.
Telegr. aadress: Õepa, Pärnu.

Ostab

piiramata arvul eksport- ja siseturu kala ning
maksab ajakohast hinda.

Aust. A. ÕEPA.

Firma ANTON TEKKO

Vändras, telef. 39

Tarvitajaskonnale soodsaim äri.
Odavamad hinnad ja kergemad
maksutingimused.

Põllumajandusmasinad, jalgrattad ja
mootorrattad, igasugu raadiokaubad
ja fototarbed. Fotoamatöörtööde val-
mistus.

Vändras, Pärnu-Paide mnt. 45.

Põhja-Pärnumaa enamlevinenud nä-
dalleht on „**VÄNDRA UUDISED**“, mi-
da saate tellida igast postiasutisest ai-
nult kr. 1.30 eest pooleks aastaks, või
terveks aastaks kr. 2.50 eest.

Toimetus:

Vändras, Pärnu-Paide mnt. 55.

Soodsam ostukoht põllupidajatele on

Pärnumaa Ostu-Müügi Ühisus

Pärnus, Pikk t. 13, tel. 723 (Saksa kiriku juures)

Laos saadaval kuulsad rohu- ja viljaniitjad „Lanz“
ja „Massey-Harris“. Thermaenius vabriku „Svecia“
viljapeksumasinad, „Lanz“ raskeõli traktorid, „Lanz“
— kartulivõtmismasinad. Jalgrattad jne. jne. —

== Soodsad hinnad ja maksutingimused ==

K-m. J. LÕMPS

Karksi-Nuias, omas majas. Telef. 27.

Soovitab oma rikkalikust laost põllu-
tööriistu, kõiksugu manufaktuuri-
ja koloniaalkaupi jne. jne.

Väljaviimiseks igasugused napsid,
liköörid, veinid ja õlled.

Omanik J. LÕMPS.

F-a ED. SEMLEK

PÄRNUS, KALEVI 45, TELEFON 732

MAJATARVETE SUURÄRI

Soovitab suures valikus moodsaid kaupe:
kõiksugu

**kohvi- ja lõunaserviise,
välis- ja kodumaa kristalli,
kunst portselaani ja keraamikat,**

klaas-, kivi-, nikkel-, alpacca-, alumiin- ja
email tarbeid, roostevabu nuge, kahv-
leid ja lusikaid. Skautidele pussid.

**Juuksurite tarbeid,
äratus- ja lauakellad.**

Petroleum-gaas ja elektri armatuurid, lam-
bid, elektri pirnid ja elektri keedunõud.
Priimused ja nende osad, kuid parim neist on

„NEO-HEIDENIA“

Iluasjad ja turistite esemeid, reisikohvleid
j. n. e.

Lauanõude väljaüürimine.

Jällemüüjatele %%.

Trükikoda „KULTUUR“

Pärnus, Brackmanni tän. 1. Postkast 19.

Helistage kõnetraat 1-12.

Meie valmistame Teile igal ajal ja rutuliselt soovitavaid trükitoide maitsekalt ja odavalt.

SUVEKS ...

Supelranda:

rannamantlid, -mütsid, -kostüümid, -käekotid, -püksid jne.

Daamidele:

Tsheehoslovakkia käevõrud, rinnanõelad ja kaelaehetd, igasugu siidipesu, välis- ja kokumaa siidisukke jne.

Härradele:

triiksärgid, pidzamad, kaelasidemed jne.

Lastele:

villased- ja siidi kleidid, pesu jne.

MOEÄRI „KODU“

KALEVI 35, TELEF. 397, PÄRNUS.

Meie täielikkudest

ladudest

raamatute, paberi, papi, spordi- ja reisiravete, mänguasjade, tapeetide, muusikariistade, kirjutusmasinate, omavalitsuste vormulaaride

ladudest

leiate alati omale soodsate hindadega soovitud kaupu.

Kalevi tän. 29
Telefon 3-97

„KULTUUR“

Kalevi tän. 29
Telefon 3-97

Pärnu

Pakub kosutust ja puhkust kõigile ● Puhas liivarand ja soe merevesi ● Rannapark paradiisiks lastele ● Sümfoonia kontserdid iga päev ● Laialdased sportimisvõimalused ● Mitmesugused lõbustused ● Mudaravi ● Sõehappe- ja merevee-vannid ● Hüdroterapeutiline ravi ● Massaash ● Esmajärgulised hotellid ja pansioonid ● Muga- vad erakorterid ● Lähemalt supelinspektor.

Kettab, müüb ja vahetab
linade ja takkude vastu
— lõnga, niiti ja köisi —

Esimene Pärnu lina- ja takuketramise vabrik

Asut. 1909. a, Chr. Fröhlingi saeveski juures. Telef. 2-37.

Lina ja taku vastuvõtmine ket-
ramiseks, vahetamiseks ja müü-
miseks vabriku hindadega

Ülejõel, K. TOFFER'i kaupluses,

Jannseni tän, 44 (Tallinna maan-
tee ja Jannseni tän nurgal.)

Autobuseliinid Pärnumaal

Pärnu—Sindi
Pärnu—Tori—Vändra
Pärnu—Lihula
Pärnu—Tõstamaa—Varbla
Pärnu—Jaagupi—Uduvere—Vigala
Pärnu—Häädemeeste—Ikla
Pärnu—Tori—Jõesuu—Aesoo
Pärnu—Valgerand
Pärnu—Jõõpre
Pärnu—Kalli—Lõpe—Paadremaa
Pärnu—Tõhela
Pärnu—Haapsalu

Ekskursiooni sõitudeks saada mugavad
autobused ajakohaste hindadega.

Liinipidaja:

T-ü, Pavelson, Pass ja Kiideman
Autobuseliinid Pärnumaal.

Kontor: Pärnus, Puuturul, autobusejaama juures,
Telef. 1-88.

Tekstiiltööstus

R. Pavlovsky & Co.

Soovitame parimas valikus:
siidsalle, kaelarätte, pearät-
te, siid- ja puuvilla laudlinu,
värvilisi aknakardinaid ning
pikeetekke jne. jne. Uudis-
kaubana mööbli-, shenille- ja
reglaan mantliriiet.

Pärnus, Hommiku tn. 2.
Telef. 3-43.

PÄRNU AUTOKOOL

pakub üldtunnustatud edukusega kõige soodsama võimaluse **auto-, traktori- mootorrattajahi** ja **mootoristi** kutse omandamiseks.

Kursuste tasu võimaldatud ka pikemaajalise järelmaksuga.

Nõudke lähemaid andmeid Pärnus, Kalevi tän 5, telef. 651.

J. Laurits.

Valmisriiete äri

„TUGEV“

Pärnu osakond, Tallinna mnt, 5-a.

Oma lugupeetud ost-
jaskonnale soovitab
alati suures valikus
kõiksugu mees- ja nais
valmisriideid, valmis-
tatud parimatest ma-
terjalidest ja rätsepate
poolt.

Tellimiste vastuvõtmine. Töö eest täie-
lik vastutus. Järelmaks võimaldatud.
Hinnad õiglased.

Balti

Nahavabrik

Pärnus, Vana-Sauga 24, telef. 76.

Toornaha sisseostukoht
Tallinna maantee 15, telef. 4-20.

Tarvitage

G. NUUMA

limonaaditehase

õuna- ja jõhvika- mahlajooke

ja

A-s. A. Le Coq'i õlut

Pilsen, Tõmmu Hiid, Gladiaator.

Tellimisi võetakse vastu:
Aia tän. 13. Telef. 2-38.

Soodsaim ostukoht
ärimeestel Pärnus
on

K-m. L. Kahn

— Telef. 5-14. —

Koloniaal-,
pudu-,
tubaka- ja
teraskaubad.

SCHELL'i bensiini ning õlide müük.
Samas saadaval kuulsad „ELEKTROL“
autoõlid originaal plombeeritud nõudes.

Vennad Jeerik

Pärnus,
Tallinna maantee 17, Telefon 494.

Suurim ja odavam ladu omal alal
Pärnus.

Jalgrattad ja osad.
Raadiokaubad.
Reformvoodid.
Õmblusmasinad.
Jahitarbed.
Elektritarbed.

Jalgrataste parandustöökoda.
Töö korralik. Töö korralik.

Soovitan kõrge kvaliteediga
**nisupüüli-,
rukkipüüli-,
odrajahu, tatra-, odratangu.**

Hooajaks keedetud
viljast hea maitsega

Mulgi kamajahu.

Ladu avatud iga päev
kella 8–17-ni.

Pärnus, Munga t. 7,
sissekäik Malmö t.

Austusega

ALFR. MEZIN,
telefon 708.

Pärnu nahatööstus Pärnus

J. Kollist

Kuressaare mnt. nr. 11. Telefon 134.
Postkast 35.

SOOVITAB: saapa päälisnahku,
voodri-, käsitöö-, portfelli-, kinda-, riie-
tus-, karusnahku ja kroonitaidu.

Tööstuse saadused müügil üle Eesti

KALAMEESTE ÜHISUS

„JAHTA“

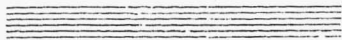

SOOVITAB: igasugu hooaja kala
suurel ja väikesel arvul elusalt, värs-
kelt, suitsetatult.

Lootsi tän. nr. 1. Telefon 241.

Moe-, pudu- pesu- ja
koloniaaläri

Jaan Reile

Karksi-Nuia, telef. 24.

ÜENÜ

suvipäevade
külatajad!

Soovitan rikkalikus valikus
ja vastutulelike hindadega
mitmesuguseid pagari- ja
kondiitrisaadusi.

Pagari- ja kondiitriäri

P. Kivirist

Karksi-Nuias,
Lõmpsi majas

Reisijad!

Kui soovite endale täit
suvemeeleolu ja teie
kõhuküsimus nõuab
lahendamist, siis
külastage
KARKSI-NUIA

restorani-
einelauda.

Siin püütakse teie
hääolu eest kõigiti
hoollitseda.

Saadaval igasugused
joogid, napsid, liköö-
rid ja veinid.

Teenimine korralik.
Hinnad mõõdukad.

Omanik **Heinrich Tilk.**

Põllumehed!

Kui tahate rõõmu tunda
oma põllusaagist, siis laske-
see ümbertöötada

**Karksi
Turva veskis,**

kus valmistatakse parimat
püüli, mannat, tange ja jahu.

Eeskujulik vilja eelpuhastus
ja seemnevilja sorteerimine.

Suurejõulise mootori tõttu läbi-
töötamine kiire.

Vennad Gordin

soovitab:

koloniaal-,
pudu-,
tubaka- ja
teraskaupu.

Pärnus, Tallinna mnt. 3, tel. 1-52.

Parimat ja
I klassi tööd
teeb Pärnus

Rätsepatööstuse Artell

Brackmanni tän. 11. Telef. 3-95.

ÜENÜ suvipäe-
vadest osavõtjad

lõunataavad

Karksi Vab. Tulet.
Ühingu einelauas.

Reserveeritud

Rahvuslik suuraja-
leht „UUS EESTI“
avaldab iga päev
kiirelt, tõetruult ja
asjalikult palju tar-
vilikku ja huvitavat
sõnas ja pildis ko-
gu maailmast.

Ühispank Pärnu Eesti Laenu-Hoiu Ühisus

Kalevi tän. 40.

Asut. 1904.

Telefon 3-44

Suurem ja vanem Pank Pärnus.

Võtab raha hoiule ja maksab kõrgemat ajakohast intressi. Annab soodsatel tingimustel laenu obligatsioonide, väärtpaperite ja käemeeste kindlustusel. Muretsseb kalameestele laenu riiklikest odavaprotsendilistest fondidest. Annab soodsaid laene majade remontideks ja ümberehitamiseks. Toimetab kõiki panga operatsioone.

Pank avatud kella 9—2, laupäeviti
kella 9—1.

JUHATUS.

PÄRNU LINATOOSTUSE A/S

RÄÄMA TÄN. N. 38
TELEFON N. 1-25

GRAND PRIX

VILLAKRAASIMINE,
KETRAMINE JA RIIDE VÄRVIMINE.
KALAMEESTELE: VÕRGU KUDUMINE, VÕRGU
LÕNGAD, SELISE- JA ÖNGENÕORID.

Suurem ja täielikum linatööstus.

TALURAHVALE
LINAKETRUS,

RIIDEKUDUMINE, LÕNGADE JA VALMISRIIDE VAHETUS LINADE VASTU.

Pärnu, Rääma tän. 38, telefon 125.

A-s. M. Seiler

Metallitööstus

Pärnus, Rääma tän. Telefon 268

Valmistab:

diisel kõrgesurve mootoreid 20—120 H P. Tuuleturbiine kuni 20 HP, rehepeksumasinaid, tuletõrje-, käsi- ja tankpritse, turvapresse ja havariste mitmes suuruses.

Parandab: igasuguseid jõumasinaid ja valmistab nende osi.

Oma malmi- ja vasevalukoda.

Si [5, 7, 10, 11]

S5415

Jgaüks võib olla

elegantsuse eeskuju, kui ta
laseb oma ülikonnad, klei-
did ja mantlid õmmelda

moodsaist A-s. „Tekla“
riideist

A|s „Tekla“

riidekauplus

Pärnus, Laidoneri tänav nr. 6.

Tutvuge meie uudismustri-
tega.

Rahvariided maakondade
mustrite viisi.

Jälgige väljapanekuid

meie vaateakendel.

„KULTUURI“ TRÜÜA“, PÄRNUS.

Kiigiraamatokogu.

1980.